

VECTOR[®]

TYGODNIK POLONII

ŁĄCZYMY
POLONIĘ
DOŁĄCZ
DO NAS

Nr 9 (72) / Rok III / 02.03.2014 r.

HEBDOMADAIRE - VECTOR POLONII - FRANCE - BELGIQUE - LUXEMBOURG - 1,50 € - www.vectorpolonii.com

Złogę z Muzeum Historii Polskiej w Warszawie do: ul. Krakowska 104, 01-643 Warszawa, tel. 22 638 10 00, e-mail: biuro@muzeumhistorii.com.pl
Instytut Historii Kultury, Portal Łania Kraków, 1040, 1 - Hoover Institution Archives | Register of the Jan Karski Papers | Box 25, Box 2

Jan Karski – przerywał milczenie i dążył do prawdy

W NUMERZE m.in.

- Drugi odcinek powieści Cezarego Dobiesza "Wazon sypialny"
- Słowiński geniusz – Stanisław Szukalski
- „Vectorek” dla dzieci, Program TV

20 STRON

GASTT

gastronomie-tendance

HURTOWNIA SPOŻYWCZA PARIS-RUNGIS

Hurtowy dystrybutor polskich produktów spożywczych zaprasza do współpracy: Sklepy, Restauracje, Hurtownie, Stowarzyszenia oraz pozostałe podmioty organizujące duże imprezy, bankiety, catering, kiermasze.

Dostarczamy na terenie Francji i Belgii.
Dostawa do 48 godzin max.

Nasi partnerzy:

- Aux Délices Pologne – 203, rue Saint Maur – 75010 Paris
- Sklep Manorek – 156, rue Oberkampf – 75011 Paris
- Aux Régals – 17, rue Docteur Goujon – 75012 Paris
- Comme en Pologne – 9, rue Hegesippe Moreau – 75018 Paris

W tych sklepach można nabyć szeroki asortyment polskich, zawsze świeżych produktów.

Zamówienia: 01 45 60 44 95, Zamówienia ekspresowe: 06 23 00 48 39
e-mail: contact@gastt.fr, ADRES: GASTT, Zone SOGARIS, Bâtiment R/S, 94150 RUNGIS

PROMOCJE

KUPUJESZ, SPRZEDAJESZ POSZUKUJESZ?

Gorąco zachęcamy do zamieszczania bezpłatnych ogłoszeń na naszym portalu internetowym

www.vectorpolonii.com
w zakładce OGŁOSZENIA

VECTOR
TYGODNIK POLONII

REKLAMA
I OGŁOSZENIA

przyszłość" w poniedziałek, 27 stycznia w Krakowie spotkają się parlamentarzyści z kilkunastu krajów, m.in. Polski, Izraela,

schwitz i

Agnieszka Radwańska w półfinale Australian Open!

Stronczna 22 stycznia 2014

Agnieszka Radwańska pokonała broniącą tytułu Wiktoria Azarenkę, i wystąpi w półfinale wielkoszlemowego Australian Open. Polka nigdy wcześniej nie dotarła do tego etapu imprezy w Melbourne. O finał

07:30

Czwartek, 23 s...

Dzisiaj są imieniny: Fernan...

POGODA F...

5°C
odczuwalne 5°C
Pochmurno

TEMAT TYGODNIA: Bohaterowie roku 2014

ZAPRASZAMY DO...

Francuskich i belgijskich
kin na film *Ida*
w reż. Pawła Pawlikowskiego

SPIS TREŚCI

4 TU I TERAZ:

Od Redakcji

Z malowanym kuferkiem na francuskiej ziemi...

5 SPOSTRZEŻENIA POLSKIEJ PARYŻANKI:

Mój kolega Żestaw

6 POLSKIE TROPY:

Moja sztuka jest moim portretem

POLONUS TYGODNIA:

Nina Polan

7 WYDARZENIA:

- Szwajcarzy nie chcą imigrantów w swoim kraju
- Ustawa o mniejszościach - Litwa
- W skrócie

8 ADWOKAT RADZI:

Dyrektywa, od której zależy przyszłość firm delegujących w Unii Europejskiej

9 MODA:

Śmierć za godne życie

NA ZDROWIE:

Urodzinowy bilans

10-11 KULTURA LUDOWA, PRAWDA HISTORYCZNA I POLSKIE MELODIE... OSKAR KOLBERG, JAN KARSKI I ANDRZEJ PANUFNIK

12 VECTOREK

13 ROZRYWKA

14 POWIEŚĆ W ODCINKACH

Cezary Dobies, *Wazon sypialny* I/2
Rozdział pierwszy – *Lilie*

15 CO? GDZIE? KIEDY?

Kalendarium wydarzeń polonijnych

BYLIŚMY W...

Ecole Nova Polska w Paryżu

16-17 PROGRAM TV

18 HOROSKOP, PRZEPIS KULINARNY, PRENUMERATA

19 OGŁOSZENIA, PRENUMERATA

20 SZTUKA NIECODZIENNA:

Słowiański geniusz

VECTOR
TYGODNIK POLONII

depuis 2012

REDACTION EN CHEF

Julita Lech
j.lech@vectorpolonii.com

REDACTION

Anna Garnys, Alicja Połap,
Luiza Sawicka-Hofstede,
Anna Rudek-Smiechowska,
Katarzyna Tymiec

FEUILLETONS

Krystyna Mazurówna,
Jean-Claude Kociolek

EDITEUR

Editions yot-art

SIEGE SOCIAL

6, rue Sainte-Anastase, 75003 Paris
tél. 09 62 62 77 86,
e-mail: redakcja@vectorpolonii.com,
www.vectorpolonii.com

DIRECTEUR DE LA PUBLICATION

Józef Rudek

IMPRESSION

Printgraph, 32-800 Brzesko, drukarnia@printgraph.pl

PUBLICITE ET ANNONCES

6, rue Sainte-Anastase, 75003 Paris
tél.: 09 62 62 77 86, e-mail: redakcja@vectorpolonii.com

LETTERS A LA REDACTION

redakcja@vectorpolonii.com

GRAPHISTE

Paweł Wójcik, e-mail: pawel.cube3d@gmail.com

N° Commission Paritaire: 1215192120
ISSN : 2264-4717

OD REDAKCJI

Nierzadko staramy się znaleźć „motyw przewodni” naszego tygodnika. Bardzo często jest on wyraźny, odpowiednio wcześniej przez nas zaplanowany i dokładnie przemyślany. Jednak czasem „przewija się” dyskretnie przez kolejne artykuły, i wcale nie jest taki oczywisty...

Z malowanymi kuferkami na francuską ziemię przyjeżdżali niegdyś polscy emigranci, o których pisze Aleksandra Stenka. Wśród naszych wszystkich znajomych, najczęściej „przemieszczającą się” osobą jest stała felietonistka „Vectora Polonii” – Krystyna Mazurówna. Często jednak to ona sama gości swoich przyjaciół, których od czasu do czasu Państwu przedstawia. Nina Polan zaczęła swoją karierę w Londynie,

a sukces osiągnęła w Nowym Jorku... Marta Płonka zabiera nas do odległej Kambodży... Jan Karski, kurier i emisariusz Polskiego Państwa Podziemnego, o którym niejednokrotnie usłyszymy w 2014 roku, na jaki przypada setna rocznica urodzin tego „naocznego świadka historii”, stale się przemieszczał, wypełniając powierzane mu niebezpieczne misje. Odbyte „podróże” okazały się ważne dla całego świata, dla poznania prawdy.

Tak więc tym razem, jako „motyw przewodni” przyjmijmy wszelkiego rodzaju waży, człowieka w drodze, *homo viator*... Przenieśmy się w czasy bohaterów naszych artykułów! Szerokiej drogi!

Z malowanym kuferkiem na francuskiej ziemi....

Na początku XX wieku, wielkie zmiany w strukturze społecznej i ekonomicznej powodują, że na zachodzie Europy zaczyna brakować rąk do pracy. Postępująca w gwałtownym tempie industrializacja, sprawia, że francuscy mieszkańcy wsi uciekają do miasta, by poprawić swoje warunki bytowe. Dotyczy to w szczególności takich regionów jak Lotaryngia, Szampania, Burgundia czy Pikardia. W biednej Polsce z kolei nie ma możliwości zapewnienia pracy bezrolnym i małorolnym chłopom. Oczywiście są też robotnicy, zarówno wykwalifikowani (ci już zdążyli wyemigrować do Westfalii), jak i niewykwalifikowani, którzy zasilą wkrótce przemysł górniczy we Francji, ale o nich opowiemy innym razem, a dziś warto pochylić się nad losem tych często zapomnianych emigrantów, którzy w sensie dosłownym użyli ziemię francuską swoim potem i łzami.

Kiedy prezes Towarzystwa Rolniczego w Lotaryngii – Théodule Havette przedstawia właścicielom ziemskim pomysł sprowadzenia do pracy na roli Polaków, na pewno nie przyświeca mu idea spłacenia długów wdzięczności wobec króla Stanisława Leszczyńskiego, który jak głosi napis na pomniku w Nancy, pozostawił po sobie niezmiernie dobrą sławę. Rzeczywistość okazuje się o wiele bardziej pragmatyczna – Polacy potrzebują pracy, mają więc motywację, a przede wszystkim nie znają języka, czyli nie będą ulegać zgubnym wpływom nowych prądów społecznych, i jest szansa, że będzie można nad nimi zapanować. Przykłada się temu nasz Krajowy Sejm Galicyjski, który przegłosowuje stosowną uchwałę ułatwiającą wyjazd chłopów do Francji i w ten

fol. domena publiczna

sposób ułatwia, częściowo przynajmniej, na czas jakiś problem bezrobocia.

Już w 1911 roku na fermach francuskich pracuje ponad 12 tysięcy Polaków i, mimo wcześniejszych zapowiedzi, ich sytuacja w kraju winem płynącym, daleka jest od sielanki – formalne przywiązanie do miejsca pracy, nielimitowany czas pracy, nierzadko brak wynagrodzenia, w tym i wyżywienia, a w przypadku kobiet także problem wykorzystywania przez francuskich patronów. Mimo to co roku, tłum przesiedleńców z kuferkami malowanymi w nieznanne we Francji wzory, przybywa do ziemi obiecanej. W końcu, ludzie ci nie mają nic do stracenia. I mimo że z Polski do Francji wyjeżdża w latach 1926–1930, około 200 tysięcy osób – liczba bezrobotnych w kraju, pozostaje niezmiennie taka sama

– 250 tysięcy. Dodać należy, że młode polskie państwo, dopłaca jeszcze do tego proceduru – i tak w roku 1928 Państwowy Bank Rolny wypłaca Francji pięć milionów złotych, za skolonizowanie jej niektórych terenów rolnych przez naszych chłopów.

Z drugiej strony, francuskie Generalne Towarzystwo Imigracyjne, założone w 1924, inkasuje za polskiego pracownika 600 franków. Emigracja przyjmuje formę sformalizowaną, ze strony polskiej rozmówcą są ówczesne Urzędy Pracy, miejsce ma wstępna selekcja w centrum rekrutacyjnym – w Mysłowicach bądź Wejherowie – decydujące są takie czynniki jak stan zdrowia, kwalifikacje, a także kartoteka sądowa.

Kryzys lat trzydziestych sprawia jednak, że pracy nie starcza nie tylko dla Polaków, ale też i dla Francuzów, tak więc ci pierwsi decydują się nierzadko na powrót do kraju, a czasami się im to „ułatwia” zwłaszcza gdy są działaczami związkowymi czy wręcz członkami bądź sympatykami partii komunistycznej. Ci, którzy pozostaną, po raz kolejny pomogą nowej ojczyźnie – to Polacy stanowić będą w dużej części trzon ruchu oporu podczas II wojny światowej.

Po wojnie na sile przybiera ruch reemigracyjny – część Rodaków uwiedziona wizją nowej Polski, decyduje się na wyjazd, który nierzadko okazuje się katastrofą i po odwilży w latach pięćdziesiątych, sporo z nich wraca na nowo do Francji.

Trudny los polskich chłopów przedstawił Jan Wiktor w swej książce „Wierzy nad Sekwaną”. I choć dziś jest ona nieco staroświecką ramotą z propagandowym zacięciem, pozostaje wszelako cennym źródłem wiedzy o tym fragmencie historii.

Aleksandra Stenka

fol. domena publiczna

SPOSTRZEŻENIA POLSKIEJ PARYŻANKI

fot. z archiwum Krystyny Mazurówny

MÓJ KOLEGA
ŻESŁAW

Mój kolega Żesław (wraz z małżonką) jest bardzo miłym krakowiaczkiem, pełnym radości życia, ciekawości przeżyć i życzliwości dla bliźnich. Zaprosiłam Żesława (wraz z małżonką) na dwutygodniową wycieczkę do Paryża, w którym przedtem nigdy nie byli.

Tuż po odebraniu ich z lotniska, utknęliśmy w strasznych korkach, gdzieś na brudnych przedmieściach, w malutkiej, ślepej uliczce, w dodatku rozkopanej.

– Ach, jaki ten Paryż jest piękny! Te dluuuugie ulice! Ten rozmach! To tempo życia! – wykrzykiwał Żesław, obserwując z pełnym podziwem leniwie dtubiącego w nosie jedynego pracownika wykopków.

I tak się zachwycał byle czym, przez cały pobyt. Po porannej kawie, podanej małżonce do łóżka, Żesław wraz z małżonką udawali się codziennie na zwiedzanie miasta. Pilnie studiując przewodniczki, zaliczyli pierwszego dnia katedrę Notre-Dame, która tak ich zachwyciła, że nazajutrz udali się tam powtórnie. Gdy trzeciego dnia pobytu znów wybierali się tą samą trasą na zwiedzanie tego samego kościoła, zaprotestowałam, oświadczyłam, że w Paryżu jest parę innych miejsc, równie godnych uwagi. Żesław (wraz z małżonką) zdziwił się trochę, no ale jednak zaliczyli kolejno Wieżę Eiffla, Champs-Élysées z Łukiem Triumfalnym, nowoczesną dzielnicę La Défense, która nieudolnie udaje, że jest Nowym Jorkiem, Montmartre z placykiem du Tertre, na którym malarze (wśród nich pewna Polka, zawsze w kaloszach) namawiają turystów na zakup ich dzieł. Przeszli kilkakrotnie całą Dzielnicę Łacińską z jej pla-

taniną malowniczych uliczek i podziwiali Plac Warszawski z tysiącem fontann, uznany za najpiękniejszy plac Paryża. Posunęli się nawet do wejścia pieszo na wieżę Eiffla, by obejrzeć Paryż z lotu ptaka. Żesław biegał godzinami w swoich przasnanych sandałkach, zauroczony Paryżem, ludźmi w różnych kolorach, ruchem albo i spokojem, jak leci, w zależności od dzielnicy, którą akurat przemierzali. Podoba mu się życie ze wszystkimi jego trudami i problemami, ale też i momentami euforycznego szczęścia! Jest on rozchichotany bez wyraźnego powodu, parska i prycha co chwilę, wszystko go bawi. No, mówię Wam, po prostu sam urok i szczęście!

Postanowiłam pokazać Żesławowi (wraz z małżonką) także Paryż od podszewki. Byli więc w Muzeum d'Orsay, żeby obejrzeć sobie impresjonistów, plus dwie nowe wystawy czasowe. Zaprowadziłam ich też na świetną wystawę w najmodniejszym i najciekawszym miejscu, którym jest według mnie Palais de Tokyo. Tam w muzealnej księgarni nabyli sobie interesujące i ciekawe książki o sztuce, zamiast planowanych spodni dla Żesława, a z kolei w księgarni Centrum Pompidou kupili piękny album o malarstwie, zamiast szminki dla żony... Potem, zamiast nowej torby podróżnej Żesław nabył sobie jeszcze kilka innych grubych książek i wydawnictw artystycznych, w księgarni Muzeum Sztuki Współczesnej. Ucieszony zauważył, że w nowych spodniach i z nową torbą byłby może i ładniejszy i bardziej elegancki, ale po przestudiowaniu tych wszystkich świeżo nabytych wydawnictw będzie z całą pewnością znacznie mądrzejszy, więc wciąż bardzo zadowolony wybrał tę ostatnią opcję. W ramach poznawania Paryża od kuchni, zaprosiłam Żesława (wraz z małżonką, ma się rozumieć!) na spektakl *La belle et la bete*, potem do kina – z powodu bariery językowej opowiedziałam im treść filmu, (lekko ją modyfikując, według własnego gustu, żeby wyszedł bardziej interesujący), a także na cykl koncertów. Najpierw cierpliwie przeżyli błyskotliwy koncert mego najstarszego synka,

Kaspra, w jakiejś podejrzanej dziurze na obrzeżach Paryża, w zakazanej salce underground, gdzie dziwne typy raczyły się piwem i muzycznym hukiem mojej latorośli. Potem, dla osłody, zaprowadziłam Żesława (no tak, jasne że wraz z małżonką!) na koncert drugiego, bardziej ludzko-poprawnego synka, do eleganckiej sali koncertowej, gdzie mój Baltazar wcale nie grał, a tylko stał za jakimś dziwnym stołem, zaopatrzonym w cały szereg dźwigni i guziczków, i coś tam majstrując przy nich, podobno pilnował dźwięku. Żeby kontynuować kulturalno-muzyczne umuzykalnienie państwa Żesławów, zaprosiłam ich jeszcze na koncert mojej córeczki, która, trzeźwa i czysto umyta, skromnie przyodziana w jakieś „byle co”, (czy to na pewno moje dziecko???) wykonała bezbłędnie szereg szalenie poważnych utworów fortepianowych. Po tej solidnej dawce kultury muzycznej, żeby było nie tylko dla ducha, ale też coś dla ciała, uwiłam własnoręcznie szereg gołąbków i urządziłam gołąbkowe party. Zwabiałam na nie oprócz Żesława (no tak, z małżonką) także moją trójkę

dzieci z przyległościami. Żesław wraz z małżonką ostro wsuwali specjalnie dla nich spreparowane gołąbki na wodzie, nadziewane wodą (oboje są wegetarianami) i popijali czerwonym winkiem (to im wolno!) Bordeaux – i aż prychnęli z radości, twierdząc, że w taki właśnie sposób poznają autentyczną tkankę Paryża. Dołożyłam im tej tkaniki innego wieczoru, gdy akurat zjawili się jacyś znajomi znajomych z Warszawy, którzy chcieli poznać Paryż – poznawaliśmy więc wspólnie, oblewając te zamiary między północą a trzecią rano, na podłodze, w kilkanaście osób popijając z gwinta tanie wino i szarpiąc ręcznie sery, na bycie u pobliskiego Araba. Swoją drogą, jak to dobrze, że takie sklepiki arabskie istnieją i obchodzą leciutko prawo, nie stosując się do wyznaczonych godzin otwarcia i zamknięcia, a nam, klientom, w to tylko graj! Żesław z małżonką szaleli z radości, mówiąc – od trzeciego dnia pobytu – swobodnie po francusku. Wprawdzie tylko „dzień dobry, co słychać, u mnie wszystko dobrze, ile to kosztuje, ja to chcę!!!” – ale za to płynnie, bez polskiego akcentu, i ogólnie cały czas się zachwycając... Żesław trochę się potyka, wiele rzeczy gubi i zapomina, jest strasznie powolny (zwłaszcza, jak się spieszy...), wyrwał mi z korzeniami splotczkę w toalecie, prawie przypalił ekspres do kawy, chciał wlać sobie pół litra śmietany do trzech czy czterech truskawek (ledwie wyrwałam mu tę śmietaną w ostatniej chwili), a na bis kiedyś w środku nocy, po uroczystej kolacji proszonej z owocami morza, wstał i ugotował sobie cały mój zapas klusek. Podobno nie najadł się ostrzygami...

Nie wiadomo dlaczego jest on cały czas taki zadowolony i promienny, chyba dziwak, no ale chyba to i dobrze, że jest taki optymistyczny i pozytywny. Dusza człowiek!

Spytacie, czemu ja tak o tym Żesławie i Żesławie, a właściwie nic nie piszę o małżonce? Dlaczego?

Bo małżonka jest porządną, ułożoną kobietą, bardzo miłą, sympatyczną i uczynną, po prostu, normalną. Nie ma o czym tak się rozpisywać...

Krystyna Mazurówna

MOJA SZTUKA jest moim portretem

Ewa Malijewska, malarka i graficzka. Urodzona w Gdańsku, wykształcona w Hadze, od kilkunastu lat mieszka w Rotterdamie. Kolejna, zakończona sukcesem, wystawa jej linorytów w haskiej Barthkapel skłania do refleksji nad kontekstem tej sztuki i postacią, która nadała jej niepowtarzalny kształt.

A.B.: Jesteś typową panią z dobrego domu. Nienaganna edukacja, wysoko postawieni rodzice. Rodzinny dom w Polsce dał ci to, o czym mogli tylko pomarzyć twoi rówieśnicy, wychowani w szarej rzeczywistości PRL-u. Dzięki talentowi z powodzeniem mogłaś zrobić karierę w Polsce. U progu swojego dorosłego życia zdecydowałaś się jednak na wyjazd do Holandii. Skąd ten wybór?

E.M.: Holandia zawsze kojarzyła mi się ze sztuką. Pierwszy raz do Holandii przyjechałam z moją przyjaciółką, autostopem, przed klasą maturalną. Amsterdam był pierwszym miejscem, jakie odwiedziłyśmy. Nie miałyśmy pieniędzy, a ja na domiar złego zgubiłam swoje jedyne buty. Moja przyjaciółka miała tylko 10 guldenów, za co kupiłyśmy orzeszki z belgijskiej czekoladzie. Chyba się wtedy nawet rozplakałam i chciałam wracać do Polski. Włóczyłyśmy się po mieście w poszukiwaniu wrażeń, spałyśmy u przypadkowo poznanych ludzi, odwiedzałyśmy muzea na podrabianej dacie urodzenia w legitymacji szkolnej. Kiedy po maturze nie dostałam się na ASP w Gdańsku, chciałam wrócić do Holandii. Z perspektywy czasu wspominam ten okres jako jeden z najpiękniejszych w moim życiu. Dziś śmiało mogę powiedzieć, że Holandia dała mi wykształcenie i wolność, jakiej bym w Polsce nie zaznała.

Co ostatecznie zadecydowało o tym, że zostałaś malarką?

Nie było konkretnego wydarzenia. Zawsze miałam swój świat, w którym lubiłam przebywać. Od najmłodszych lat uwielbiałam rysować i malować. Być może była to ucieczka od rzeczywistości do świata marzeń i fikcji. Tam czułam się bezpiecznie. Edukacja plastyczna była więc naturalnym wyborem. Poza tym nie umiałam sobie wyobrazić swojego życia w jakimś biurze od godz. 8.00 do 16.00. Byłam niespokojnym duchem, lubiłam się włóczyć, podróżować, zmieniałam szkoły i miejsca zamieszkania. No i miałam tzw. warunki sprzyjające, które nie determinują tego, że ktoś zostaje artystą, ale mogą bardzo pomóc. Talent, twórczość jest tajemnicą, tak samo jak nie wiemy skąd się bierze potrzeba tworzenia.

Sztuka jako enklawa bezpieczeństwa, to ciekawa refleksja. Co czujesz, gdy zagłębiasz się w ten świat?

Kiedy tworzę, nie myślę o niczym szczególnym, jest to rodzaj medytacji, transu. Malarstwo to spotkanie z emocjami, dialog z samym sobą, a proces twórczy to przebywanie z Nienazwanym, Niewypowiedzianym. Mój świat artystyczny jest przekraczaniem granic, najintymniejszym związkiem ze światem, tajemnicą. Tworząc, nie istnieję w realnym świecie, ale w rzeczywistości poetyckiej, która prowadzi mnie ku poszukiwaniom wewnętrznej prawdy.

Co najbardziej inspirowało cię jako artystę?

Zawsze bardzo inspirowała mnie natura, jej znak. Natura to moje dzieciństwo, które po części spędziłam na wsi. Nic dziwnego, że dużo jest w moim malarstwie soczystego koloru, abstrakcyjnych pejzaży. Piękno łatwo może stać się banalne. Nie jest nigdy kiczem jedynie w przyrodzie. Bodźcem twórczym może być również sentymentalne wspomnienie, urywek zapamiętanego snu, a czasem konkretny przedmiot. Tworzę moje prace i one tworzą mnie. Stwarzamy się nawzajem.

(...)

Co uważasz za swój największy sukces artystyczny?

Ukończyłam Królewską Akademię Sztuk Pięknych w Hadze, o której zwykło się mówić jako o uczelni prestiżowej, miałam parę wystaw, w Holandii i poza jej granicami. Nie dążyłam i nie dążę jednak specjalnie do sukcesów artystycznych, nie mam takich ambicji. Tworzę przede wszystkim dla siebie i przez to mam nadzieję, że nabiera to wartości dla innych.

Malowanie obrazów, tworzenie grafik i wystawianie własnych prac to nie jedyna treść twojego życia. Co składa się na prozę życia Ewy Malijewskiej?

Fascynuje mnie muzyka, literatura i filozofia. Czas wolny od malowania to moi przyjaciele, książki i filmy. Zdawać by się mogło, że to tylko proza życia, ale składa się ona również na moją twórczość.

Ewa Malijewska, *The swing*

W jednej z naszych rozmów powiedziałaś: moja sztuka jest zawsze moim portretem. Jaka jest więc Ewa Malijewska?

Rzeczywiście, niemożliwym jest uciec od samego siebie i sztuka jest zawsze autoportretem swojego twórcy. Bohater moich prac to postać wyalienowana, zawieszona gdzieś we wszechświecie, uwikłana w samotność, przemijanie i absurd istnienia. Czasem słyszę, na przykład od ciebie, że się „zholendrzymałam”. I tak, i nie. Mentalnie czuję się obywatelką świata, a w sercu zawsze pewnie pozostanę Polką.

Podczas ostatniej twojej wystawy w haskiej Barthkapel oprócz linorytów wystawiłaś również kilkanaście swoich autorskich T-shirtów. To twój nowy projekt?

Tak, zainspirowana przez swojego kolegę - grafika Juliusza Bicza, postanowiłam drukować postacie ze swoich linorytów na materiale, w formie koszulek. W ten sposób powstała seria kilkudziesięciu T-shirtów, prezentujących bohaterów moich grafik. Poprzez ten projekt chcę wyjść ze swoją sztuką do ludzi, poza granice galerii. Choć, by moja sztuka z nieużytkowej, stała się sztuką użytkową.

Z Ewą Malijewską rozmawiała Agata Bartnik

(skróty pochodzą od Redakcji VP)

POLONUS TYGODNIA

foto: YouLub.com/poltheatralist

Nina Polan

W niedzielę, 16 lutego, w Nowym Jorku, zmarła Nina Polan - reżyser teatralna, polska aktorka i dyrektor Polskiego Instytutu Teatralnego w USA. Była znana z propagowania i organizowania polskiego życia kulturalnego za granicą.

Urodziła się 30 listopada 1927 r. w Berlinie jako Janina Katelbach. Jej ojciec Tadeusz był politykiem i senatorem II Rzeczypospolitej. Mieszkali również w Wilnie i w Warszawie. Następnie wyjechała do Londynu, gdzie ukończyła Królewską Akademię

Sztuki Dramatycznej. Debiutowała w Teatrze Dramatycznym w Londynie. Jako świetnie wykształcona aktorka, dostawała wiele głównych ról. W 1954 r. wyjechała do Nowego Jor-

ku, gdzie występowała na Broadwayu, m.in. w awangardowym teatrze La MaMa. Zagrała w kilku filmach: *Gorączka*, *Wybór Zofii* i *Love & Staff*.

Od 1984 r. była dyrektorem naczelnym i artystycznym Polskiego Instytutu Teatralnego w USA, z którym była związana od lat 70. W latach 90., wraz z K. Braunem, A. Szczytką i I. Wykurzem, brała udział w tworzeniu Teatru Polskiego w Nowym Jorku. Nina Polan była bardzo dobrą organizatorką i jednocześnie duszą teatralną. Wyreżyserowała wiele przedstawień polskiej klasyki, m.in. *Alfę S. Mroźka*, *Krakowiaków i górali* W. Bogusławskiego, *Pastorałkę* L. Schillera i wiele innych. Jej ulubioną postacią była Helena Modrzejewska, którą zagrała w jednej ze sztuk pt. *Helena, the emigrant Queen*. Grała na scenach wielu teatrów za granicą, m.in. w Polsce, Francji, Hiszpanii... O swoim teatrze mówiła, że jest profesjonalnym, dwujęzycznym, wędrownym i że ludzie zainteresowani mogą dzięki niemu odkryć skarby polskiej literatury dramatycznej i muzycznej. W ostatnich latach grała m.in. w spektaklu *Śladami Chopina*, opartym na muzyce i listach kompozytora. Przygotowywała również specjalne programy dla szkół. Za działalność na rzecz kultury polskiej za granicą została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej i Złotym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis.

SZWAJCARIA

SZWAJCARZY NIE CHCĄ IMIGRANTÓW W SWOIM KRAJU

W referendum przeprowadzonym 9 lutego br. Szwajcarzy podwójną większością głosów (50,3% obywateli i 18 z 26 kantonów) zdecydowali o wprowadzeniu tzw. kontyngentów, które określają ilość legalnie wjeżdżających i osiedlających się imigrantów na terytorium swojego państwa.

Zdaniem populistycznej liberalno-prawicowej Szwajcarskiej Partii Ludowej (SVP), wnioskodawcy tego referendum, niekontrolowana ilość obcokrajowców ma negatywny wpływ na życie obywateli, który przejawia się choćby w utrudnionym dostępie do rynku pracy, aczkolwiek kraj ten może się poszczycić niską stopą bezrobocia, a także problemami z komunikacją miejską.

Przywrócenie takowych limitów, (wcześniej Szwajcarzy decydowali już o przepływie ludzi w latach 2000, 2005 i 2009), wiązać się będzie z ograniczeniem praw imigrantów do zasiłków, czy z uprzywilejowaną pozycją obywateli przy ubieganiu się o miejsca pracy.

Kwoty te mają zostać ustalone do końca czerwca na podstawie rozmów Federalnego Departamentu Sprawiedliwości i Policji, Federalnego Departamentu Spraw Zagranicznych oraz Federalnego Departamentu Spraw Gospodarczych, Edukacji i Badań Naukowych. Do końca roku ma zostać zaprezentowany projekt ustawy.

fot. commons.wikimedia.org

W ciągu najbliższych tygodni szwajcarska Rada Federalna zobowiązana jest do dokonania oceny aktualnej sytuacji oraz liczby imigrantów, a w późniejszym czasie do wdrażania nowego systemu imigracyjnego, dostosowanego do polityki wewnętrznej i zagranicznej. Dlatego też rada ta będzie odpowiedzialna za przeprowadzenie rozmów z Unią Europejską, z którą Szwajcarię łączy liczne umowy bilateralne.

Bruksela już potępiła wyniki referendum. Zagroziła również zerwaniem niektórych porozumień, takich jak dwustronne umowy gospodarcze, umowy regulujące dostęp do unijnego, wspólnotowego rynku (z wykluczeniem ze strefy Schengen włącznie), programy wymiany studentów Erasmus oraz badawczy Horizon 2020, wstrzymane też zostały pertraktacje w sprawie szwajcarskiego dostępu do unijnego rynku energetycznego.

oprac.: M.H., na podst.: ejpd.admin.ch, tvn24bis.pl, swiat.newsweek.pl.

LITWA

Podstawą jest ustawa o mniejszościach

Forum Współpracy i Dialogu im. Jerzego Giedroycia wydało oświadczenie w sprawie narastającego napięcia wokół mniejszości polskiej na Litwie. Jak najszybciej należy przyjąć Ustawę o mniejszościach narodowych – uznali członkowie Forum.

Forum Współpracy i Dialogu im. Jerzego Giedroycia zwróciło się z listem otwartym do premiera Litwy – Algirdasa Butkeviciusa oraz przewodniczącego Akcji Wyborczej Polaków na Litwie – Waldemara Tomaszewskiego, szefa opozycji w Sejmie Litwy – Andriusa Kubiliusa i ministra spraw zagranicznych Litwy – Linasa Linkevičiusa.

fot. kresy24.pl

Oceniając wydarzenia ostatniego miesiąca i słysząc ciągle obietnice koalicji rządzącej, że rozwiąże aktualne dla mniejszości narodowych problemy związane z podwójnymi nazwami ulic i miejscowości, sądzimy, że decyzja Wileńskiego Sądu Okręgowego o wymierzeniu grzywny w wysokości 43 tys. litów dyrektorowi Administracji Samorządu Rejonu Sołecznickiego Bolesławowi Daszkiewiczowi jest karą nieadekwatną, nałożoną tylko na jedną osobę, która stała się kozłem ofiarnym tego o wiele głębszego i szerszego problemu – napisali sygnatariusze listu.

Zrzeszeni w Forum Współpracy i Dialogu zwrócili się do koalicji rządzącej z apelem o realizację wyborczych obietnic i przyjęcie Ustawy o mniejszościach narodowych. (...) Jesteśmy przekonani, że realizacja słusznych postulatów mniejszości narodowych zmniejszy napięcie wewnątrz kraju i pozwoli na realizację strategicznych projektów, których znaczna część jest mocno związana z Polską, sąsiadem i sojusznikiem – głosi oświadczenie Forum. Podpisy pod oświadczeniem złożyli: Adam Błaszkiewicz, Grażina Drėmaitė, Sabina Karmazinaitė, Herkus Kunčius, Alvydas Nikžentaitis, Vytautas Plečkaitis, Zbigniew Siemienowicz, Virginijus Savukynas, Vygaudas Ušackas, Vidmantas Valiūšaitis, Rimvydas Valatka, Tomas Venclova, Renata Widtmann.

Forum skupia 200 litewskich naukowców, artystów i dziennikarzy. Powstało w 2012 roku. Patronat nad organizacją objął wówczas były prezydent Litwy, Valdas Adamkus. (...) Podstawowym zadaniem, jakie postawiło sobie Forum była poprawa stosunków polsko-litewskich. (...)

W maju 2012 r. analogiczna organizacja pod nazwą Forum Dialogu i Współpracy z Litwą została powołana w Polsce. Deklarację założycielską w Polsce podpisało blisko 100 intelektualistów.

źródło: Kresy24.pl, skróty pochodzą od Redakcji VP

W SKRÓCIE

POLSKA

W Polsce coraz cieplej. W marcu zaczyna się me-teorologiczna wiosna, a luty w tym roku ma być miesiącem przedwiosennym. Zima nie powinna już powrócić, co oznacza, że przetrwała tylko dwa tygodnie. W większości kraju dominują temperatury dwucyfrowe. Według synoptyków powrotu zimy nie widać i należy czekać na przedwiośnie. Natomiast można spodziewać się burz, które powstają, ze zderzenia ciepłych i zimnych mas powietrza, co w lutym jest tak samo nietypowym zjawiskiem jak opady śniegu latem.

ŚWIAT

Wschodnia Azja staje się najbardziej zmilitaryzowanym obszarem na świecie – twierdzi dowódca amerykańskiej Floty Pacyfiku, adm. Samuel Locklear. Większość tamtejszych państw intensywnie się zbroi, co sprzyja narastającym konfliktom, których główną przyczyną są surowce, historia i chęć dominacji.

GOSPODARKA

Główny lekarz weterynarii potwierdził, że na Podlasiu u padłego dzika wykryto wirus afrykańskiego pomoru świń (ASF). Zakażony dzik został znaleziony w gminie Szudziałowo blisko granicy z Białorusią. W związku z tym Rosja zakazała importu wieprzowiny z całej UE, co spowodowało, że Polska i Litwa chcą od Komisji Europejskiej rekompensat dla rolników i eksporterów. Wirus nie jest groźny dla ludzi, ale dla trzody chlewnej jest niebezpieczny, ponieważ szybko się rozprzestrzenia i wyniszcza hodowlę.

KULTURA

24 i 25 kwietnia w Amsterdamie odbędzie się ceremonia wręczenia nagród 57. edycji Word Press Photo. W tym roku laureatem został Amerykanin John Stanmeyer. Wśród nagrodzonych jest trzech Polaków. Każdy z nich zajął drugie miejsce w innej kategorii. Kacper Kowalski zdobył je zdjęciem Toxic beauty (kat. Natura), Maciek Nabrdalik zachwylił jury fotografią: Nikoletta w kącie sierocińca (kat. Życie codzienne), a Andrzej Grygiel zajął II miejsce dzięki zdjęciu zawodnika podczas zawodów narciarskich w Szczyrku (kat. Sports Action).

SPORT

Adam Nawalka - selekcjoner Reprezentacji Polski w piłce nożnej, ogłosił listę piłkarzy z lig zagranicznych, których powołał na towarzyski mecz reprezentacji Polski ze Szkocją. Po rocznej przerwie do drużyny narodowej wraca Ludovic Obraniak, ale również Kamil Glik, Sławomir Peszko, Łukasz Piszczek i Łukasz Fabiański. Mecz odbędzie się 5 marca na Stadionie Narodowym w Warszawie.

NIESŁYCHANE

Świnia to zwierzę inteligentne, dlatego musi mieć rozrywkę. Wystarczy opona na łańcuchu, piłka, gryzak. Od początku tego roku, rolnik, który posiada więcej niż 10 loch i nie zapewni im zabawy, może zostać ukarany przez Unię Europejską utratą części, bądź całości dopłat. Działalność rozrywkową w chlewie ma kontrolować weterynarz.

DYREKTYWA, OD KTÓREJ ZALEŻY PRZYSZŁOŚĆ FIRM DELEGUJĄCYCH W UNII EUROPEJSKIEJ

Delegowanie pracowników za granicę dotyczy obecnie ponad 200 tys. Polaków. Z tego względu negocjacje dotyczące zmian dotychczasowych przepisów zawartych w dyrektywie odnośnie delegowania pracowników w ramach świadczenia usług z 21 stycznia 1997 r. (Dz.U. UE L 18/1) wzbudza wiele emocji. Na początku warto jednak podkreślić, że zmiany nie zostaną wprowadzone w dotychczas obowiązującym akcie prawnym. Zostaną one zapisane w dyrektywie odrębnej, zwanej powszechnie wdrożeniową lub wykonawczą. Pośród proponowanych zmian, kluczowymi są: wprowadzenie definicji delegowania oraz solidarnej odpowiedzialności wykonawcy i pracodawcy-podwykonawcy w branży budowlanej, wprowadzenie dodatkowych środków kontrolnych, to iż kraje będą mogły zdecydować o wprowadzeniu innych form odpowiedzialności, np. sankcji w postaci nałożenia kary za nieprzestrzeganie zapisów umowy, a także obowiązek posiadania określonych i przetłumaczonych dokumentów.

Proponowana definicja delegowania jest nieprecyzyjna i niejasna, co może prowadzić do powstania szeregu wątpliwości interpretacyjnych. Należy się również zgodzić ze stanowiskiem prezentowanym przez polskich przedsiębiorców, według których może ona sprzyjać faworyzowaniu wybranych jurysdykcji. Biorąc pod uwagę chociażby sformułowanie „znaczną część działalności” nie można oprzeć się wrażeniu, iż jest ono zbyt subiektywne. Oznacza ono, iż o tym, czy polska firma będzie uprawniona do oddelegowania swojego pracownika za granicę będzie decydować m.in. to, jaka część działalności tego przedsiębiorstwa znajduje się na terytorium Polski. Brak wymaganego doprecyzowania pojawia się również w proponowanym kryterium „wyjątkowo ograniczonej liczby wykonywanych umów lub kwoty obrotu

uzyskanego w państwie członkowskim prowadzenia działalności”. Takie sformułowanie bez wątpienia może przyczynić się do zwiększenia ilości sporów pomiędzy przedsiębiorcami, a organami administracji państwowej poprzez stosowanie luźnej interpretacji wskazanej treści przepisu ze względu na widoczny brak jego konkretyzacji.

Kolejna zmiana, która nasuwa wątpliwości, związana jest z wprowadzeniem solidarnej odpowiedzialności wykonawcy oraz pracodawcy-podwykonawcy w branży budowlanej. Proponowana zmiana oznacza, iż wykonawca, dla którego polski przedsiębiorca jest bezpośrednim podwykonawcą może być albo razem z pracodawcą, albo zamiast niego zostać pociągnięty do odpowiedzialności przez delegowa-

ADWOKAT RADZI

nego pracownika z powodu braku wypłaty należnego wynagrodzenia lub innych należnych świadczeń. Oczywiście, istnieje możliwość uwolnienia się od odpowiedzialności we wskazanych prawem przypadkach, aczkolwiek doświadczenia praktyki pokazują, iż w wielu przypadkach jest to ciężkie do zrealizowania a w niektórych wręcz niemożliwe. Z drugiej strony, na podstawie proponowanej treści przepisu można stwierdzić, że firmy mniej chętnie będą zlecać wykonanie usług firmom zagranicznym w sytuacji, kiedy usługa będzie miała zostać zrealizowana przez delegowanych pracowników usługobiorcy. Z drugiej strony, firmy w dalszym ciągu będą zlecać wykonanie usługi transgranicznej, żądając jednak każdorazowo gwarancji bankowych.

Niejasność celu proponowanych regulacji zawiera także wprowadzenie dodatkowych środków kontrolnych. Po pierwsze, delegujący przedsiębiorca będzie musiał złożyć do odpowiednich organów krajowych oświadczenie o oddelegowaniu. Po drugie, będzie on zobowiązany przechowywać za granicą, w określonym i łatwo dostępnym miejscu, całość dokumentacji związanej z delegowaniem. Dokumentacja pracownicza być może będzie musiała być tłumaczona i dodatkowo delegujący przedsiębiorca będzie musiał wyznaczyć osobę do kontaktów z odpowiednimi organami kraju delegowania. Wszystko to prowadzi do oceny proponowanych zmian jako restrykcyjne i niepotrzebnie obciążające przedsiębiorców unijnych. Tym samym, nowy przepis umożliwi stosowanie wszelkich działań kontrolnych wobec delegowanych pracowników, co należy ocenić krytycznie.

Jolanta Boulboulle-Kaczorowska
Adwokat w Brukseli i Liège
 e-mail: JBK.avocat@belgacom.net
www.jbkadwokat.be

OGŁOSZENIE

Redakcja tygodnika „Vector Polonii” poszukuje korespondentów z Belgii.

Chcecie podzielić się z nami pomysłami na ciekawe tematy, przekazać informacje o tym, co ważnego dzieje się w środowisku polonijnym w Belgii, znacie barwne osoby, stowarzyszenia, o których warto napisać, piszcie na adres: redakcja@vectorpolonii.com

fot. M. Kwiatk

Śmierć za godne życie

Wzeszłym miesiącu tłumy pracowników fabryk odzieżowych wyszły na ulice w Kambodży. Domagali się tego, co każdy pracujący człowiek powinien mieć zapewnione bez protestów: poszanowania, przestrzegania prawa i przepisów BHP w zakładach pracy oraz godnego wynagrodzenia. Co ich spotkało? Zamiast poparcia władz, które wykorzystywały całe zamieszanie do celów politycznych, natarły na mur policjantów nie wahający się użycia broni palnej. Zginęły cztery osoby, wiele zostało rannych.

Czytając te wiadomości głęboko zastanawiam się w jakim ja świecie żyję? Ogrania mnie przerażenie, gdy myślę, że ktoś zginął tylko dlatego, że nie chciał być dłużej wykorzystywany, pomiatany. Podobno niewolnictwo nie istnieje w naszej erze. Wspaniałej erze wykreowanej przez zachodnią cywilizację, w której piękni, biali, opaleni chłopcy z „wyżelowanymi” włosami idą pod rękę z jeszcze piękniejszymi dziewczętami popijającymi coca-cola, od czasu do czasu rzucającymi naokoło hollywoodzkie uśmiechy. Ubrani w najnowsze trendy nie zastanawiają się, gdzie i kto je wyprodukował. Oni zapłacili za nie swoją cenę, ktoś inny niestety jeszcze większą.

Zachodnie giganty odzieżowe wraz z kondolencjami prosiły grzecznie o pokojowe załagodzenie konfliktu. Władze w Kambodży przytakiwały, ale z innej przyczyny. Produkcja odzieżowa przynosi największe zyski w eksporcie, każdy dzień zawieszenia pracy powodował wielomilionowe straty. Czy takie firmy jak Gap, H&M, Puma, Adidas naprawdę nie mogą wywrzeć żadnego nacisku? Okazuje się, że mogłyby, ale... po co? Prościej jest przenieść produkcję za granicę, a nie wdawać się w „zbędne” komplikacje. To jest właśnie drugi powód, dla którego rząd Kambodży jak najszybciej chciał stłumić protesty wmawiając ludziom, że lepiej pracować za grosze, ale mieć pracę, niż ją stracić na własne życzenie i pozwolić na odpinięcie obcego kapitału.

Na powyższym przykładzie widać tragedię do jakiej obecnie doszło na skalę światową – najbardziej niebezpieczne kraje Azji i Ameryki Południowej zaczęły rywalizować pomiędzy sobą o utrzymanie inwestorów. Ostatnio wśród producentów stała się modna również Afryka, powodując jeszcze bardziej zaognioną walkę. Robotnicy żyją w ciągłym stresie i strachu, mimowolnie zgadzając się na, a nawet obniżając, już i tak głodowe stawki.

Patrzę na moją parę adidasów „made in Cambodia” kupionych jeszcze w Londynie i jest mi wstyd. Wstyd za kraje wysoko rozwinięte, które biernie przyglądają się tej chorej sytuacji, które same ją nakręcają. Za producentów chowających głowy w piasek i bezdusznych inwestorów. Jednak nie od dziś wiadomo, że pieniądź rządzi światem.

Marta Płonka

(więcej zdjęć na blogu: <http://martkiee.com/blog>)

NA ZDROWIE!

fot. z archiwum autorki tekstu

Urodzinowy bilans

Świeżo po lekturze *Kronosa* Witolda Gombrowicza zastanawiam się nad upływającym czasem, próbami jego zachowania i uporządkowania. Dni mijają niepostrzeżenie i tylko z zaskoczeniem uświadamiamy sobie: „O, znowu Boże Narodzenie” i za chwilę „O, kolejna Wielkanoc”. Po drodze mamy jeszcze kilka innych znaczących dat: początek urlopu, ważne wydarzenia rodzinne i oczywiście urodziny.

W dzieciństwie wyczekujemy tego dnia wypełnionego prezentami i słodyczami. Z radością myślimy o stawianiu się „dorosłymi”, w końcu oznacza to coraz większą niezależność i swobodę. Szczególnie z wytęsknieniem wypatrujemy osiemnastych urodzin, kiedy to zgodnie z prawem stajemy się „dorośli”. Zachowuję tutaj cudzystów, bo chyba nikt nie ma złudzeń, że w dzisiejszych czasach przedłużone dzieciństwo z pewnością nie kończy się tak wcześnie. Wieloletnie studia, problemy z pracą i brak możliwości znalezienia własnego mieszkania wydłużają życie pod dachem rodziców. Tak czy inaczej, u rodziców, czy na swoim, czas mija, a latka lecą. Kolejne urodziny, szczególnie te „okrągłe” skłaniają do bilansu osiągnięć i pytań o przyszłość. Jedni dzielnie stawiają czoła upływającemu czasowi, inni dużo gorzej. Dlaczego zdarzają się ludzie, którzy kolejne urodziny przyplacają niemalże depresją lub starają się je wymazać z kalendarza, nie świętują, ba, nawet nie chcą przyjmować życzeń? Cóż, ten szczególny dzień w roku z pewnością stanowi swoiste *memento mori*, czyli przypomina nam o nieuniknionej śmierci. A uświadomienie sobie własnej śmiertelności (choć nie jest niczym odkrywczym) niewątpliwie wzbudza strach. O wiele łatwiej zapanować nad nim, gdy uważamy nasze życie za udane i spełnione. Kiedy czujemy, że udało nam się coś osiągnąć (czy to na planie zawodowym, czy rodzinnym) i że dany nam czas nie został zmarnowany.

To oczywiście bardzo ogólnikowe stwierdzenia, ale niestety nie jestem w stanie podać recepty na „udane życie” i „spełnienie”. Filozofowie, pisarze, psychologowie, etycy i zwykli ludzie łamią sobie nad tym głowy od tysięcy lat. I póki co nie znaleźli jednej, uniwersalnej odpowiedzi. Chociaż to chyba akurat dobrze, w końcu dróg do osiągnięcia radości i szczęścia jest wiele, a każdy z nas ma inne priorytety.

Jedynie co mogę radzić z czystym sumieniem, to zachowanie nadziei i wytrwałość. Porównując Polaków i Francuzów od razu rzuca nam się w oczy kompletnie odmienne podejście do życia. W Polsce o wiele wcześniej czujemy się „starzy” i bez perspektyw na lepszą przyszłość. Do tego hamuje nas wszechobecne „nie wypada”. Nie wypada tak się ubierać, tego robić czy na to liczyć „w tym wieku”. Sami sobie podcinamy skrzydła takim podejściem. Tymczasem Francuzi w wieku trzydziestu lat są bardzo młodzi, a młodość ta trwa spokojnie przez jeszcze kilkanaście lat. Nie chodzi tutaj o niedojrzałość, tylko o otwartość umysłu. Młodość to stan umysłu i trwa tak długo, jak długo znajdujemy w sobie optymizm i chęć działania, a także zdolność zachwycania się życiem. Bo czyż nie jest ono piękne?!

Katarzyna Nowak-Choux

Rok 2014 obfituje w ważne dla Polski rocznice historyczne, ale również te, związane z życiem i działalnością wybitnych Polaków. Uchwałą Sejmu RP, w 2014 roku świętujemy jubileusz 200-lecia urodzin artysty i naukowca - Oskara Kolberga, zasłużonego dla kultury polskiej i europejskiej, jednego z najważniejszych badaczy polskiej kultury ludowej. Na ten rok przypada również setna rocznica narodzin Jana Karskiego, legendarnego kuriera i emisariusza Polskiego Państwa Podziemnego, świadka Holokaustu, który przekazywał niezwykle cenne informacje na temat zbrodni wojennych, nie bojąc się walczyć o prawdę. Sto lat temu urodził się także Andrzej Panufnik - kompozytor i dyrygent.

Kultura ludowa, prawda historyczna i polskie melodie...

2014 - rok wybitnych Polaków

OSKAR KOLBERG

W uzasadnieniu decyzji Sejmu RP, o ogłoszeniu roku 2014 – Rokiem Oskara Kolberga, znalazły się następujące słowa: „Dorobek naukowo-badawczy Oskara Kolberga dokumentujący kulturę ludową XIX wieku jest imponujący ze względu na wszechstronny zakres jego zainteresowań kulturą ludu oraz na geografie badań, obejmującą Polskę przedrozbiorową i obszary ludowych kultur Ukrainy, Białorusi, Litwy, Śląska, Słowian Południowych, Łużyczan, Czechów i Słowaków”.

Oskar Kolberg (ur. w 1814 r. w Przysusze, zm. w 1890 r. w Krakowie) był synem Juliusza (pochodzenia niemieckiego), profesora miernictwa i geodezji na Uniwersytecie Warszawskim, oraz Karoliny Frydenki Mercoeur, która miała francuskie korzenie. Miał czterech braci. W jego domu bywały różne osobistości warszawskiego środowiska kulturalnego, tj. ojciec Fryderyka Chopina – Mikołaj, Kazimierz Brodziński, Samuel Bogumił Linde... Uczęszczał do Liceum Warszawskiego i Akademii Handlowej w Berlinie. Wykształcenie muzyczne zdobył pod kierunkiem Józefa Elsnera.

Znany jest jako kompozytor, folklorysta i etnograf o najbogatszym dorobku w XIX-wiecznej Europie. Opracował za życia 33 tomy monografii regionalnych i tematycznych folkloru ziem Rzeczypospolitej Obojga Narodów pt. *Lud. Jego zwyczaje, sposób życia, mowa, podania, przysłowia, obrzędy, gusła, zabawy, pieśni, muzyka i tańce*. Był pierwszym

badaczem, który uporządkował według regionów wiedzę na temat polskiej twórczości ludowej - muzyki, tańców, zwyczajów i mowy. Napisał również ok. 200 artykułów z zakresu etnografii, folklorystyki, językoznawstwa i muzykologii. W swoich zapiskach utrwalił ok. 10 tysięcy melodii ludo-

Grób Oskara Kolberga na cmentarzu Rakowickim w Krakowie

wych. Do jego badań odwołuje się wielu kompozytorów, nauczycieli muzyki, badaczy, czy amatorskich zespołów, chcących poznać kulturę wsi polskiej XIX wieku. Uważał, że zachowanie tradycji ludowej przyczyni się do odrodzenia Polski. W ówczesnym ludoznawstwie, jego dokumentacja jest bez precedensu, pod względem rozmiaru i charakteru.

Kolberg jest mało znany w świecie, bo swoją pracę dokumentował w języku polskim. Specjalny program *Kolberg 2014 – Promesa*, ogłoszony przez Bogdana Zdrojewskiego, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, ma pozwolić na zapoznanie się z postacią Oskara Kolberga, poprzez dużą ilość przedsięwzięć artystycznych i naukowych. Ma to być również okazją do promocji polskiej kultury ludowej.

Pomnik Jana Karskiego w Tel-Awiewie

JAN KARSKI

„Raport Karskiego” do tej pory jest jednym z najważniejszych świadectw okrucieństw II wojny światowej. Jan Karski ryzykował życie, narażał się na niebezpieczeństwo po to, aby przerwać milczenie i dążyć do prawdy. Opowiadał o tym, czego nie łatwo było słuchać. Marek Bieńczyk pisał: *Kiedy się go wiazi i słucha, w żyłach płyną tylko białe kwinki ciszy. Można stać się tylko słupem soli, zaszuchanym drzewem*.

Jan Romuald Kozielski – tak brzmi właściwe nazwisko Jana Karskiego – przyszedł na świat w 1914 roku w Łodzi. Jego rzymskokatolicka rodzina dzieliła tę samą kamienicę z rodzinami żydowskimi. Podobno jego matka, przypominała mu często, aby opiekował się żydowskimi małymi dziećmi... W wieku młodzieńczym, Jan marzył o karierze dyplomatycznej. W 1935 r. uzyskał tytuł magistra prawa i nauk dyplomatycznych na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Rok później zaczął pracę w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, która otworzyła mu drzwi do „salonów elit Warszawy”.

Po ataku ZSSR na Polskę, został zesłany do obozu w Kozielsku, jednak dzięki sprytnemu podstępowi (zamienił mundur) został objęty wymianą jeńców pomiędzy Niemcami i ZSRR w Przemyślu. Pozostałych polskich oficerów wymordowano w lesie katyńskim.

W listopadzie, wyskakując z jadącego pociągu, przedostał się pieszo do Warszawy, gdzie rozpoczął działalność konspiracyjną. Od początku roku 1940 brał udział w misjach kurierskich do rządu polskiego na uchodźstwie we Francji. Niestety,

Drzeworyt, A. Regulski, wg rys. F. Tegazzo

Część wystawy w paryskiej siedzibie UNESCO

w czerwcu wpadł w ręce gestapo, ale na szczęście wkrótce został odcygnięty. Był działaczem Biura Propagandy i Informacji Komendy Głównej AK, oraz Frontu Odrodzenia Polski.

W okupowanej Polsce był kurierem i emisariuszem politycznym. Dwukrotnie udał się do getta warszawskiego, a następnie do obozu tranzytowego w Izbicy Lubelskiej. Chcąc zdobyć cenne materiały, w przebraniu niemieckiego żołnierza, wszedł do obozu zagłady – Bełżca.

Jesienią, pomimo wielu trudności, stale zmieniając nazwiska, udał się do Wielkiej Brytanii, gdzie jako naoczny świadek zdał relację o eksterminacji Żydów.

W 1943 r. został przyjęty przez Franklina Delano Roosevelta. Apelowal o ratunek dla Żydów, jednak bezskutecznie... Przedstawiał swój raport wielu wpływowym osobom, ale mało kto mu wierzył. Chciał poruszyć sumienia przywódców wolnego świata, by ratowali Żydów...

Po wojnie związał się z Uniwersytetem Georgetown w Waszyngtonie, gdzie wykładał przez 40 lat, nauczając o prawdzie.

Za swoją działalność został dwukrotnie odznaczony Orderem Virtuti Militari w latach 1941 i 1943, Krzyżem Armii Krajowej w 1970 r., w 1982 r. otrzymał tytuł Sprawiedliwego wśród Narodów Świata, 1994 r. - honorowe obywatelstwo państwa Izrael, w 1995 r. - Order Orła Białego; osiem różnych uniwersytetów uhonorowało go doktoratami *honoris causa*. W 1998 roku, w 50 rocznicę powstania Izraela, został nominowany do Pokojowej Nagrody Nobla. Przelomowy okazał się udział w filmie *Shoah* Claude'a Lanzmanna, dzięki któremu cały świat dowiedział się o jego próbach powstrzymania Holocaustu.

Jan Karski zmarł 13 lipca 2000 roku w Waszyngtonie, gdzie został pochowany.

ANDRZEJ PANUFNIK

W roku 2014 celebrowana jest również 100. rocznica urodzin Andrzeja Panufnika - kompozytora i dyrygenta. Z tej okazji odbędą się liczne wykonania jego muzyki, spotkania, dyskusje. Powstanie Raport o obecności muzyki i postaci Andrzeja Panufnika w latach 1991-2013. Zostanie uruchomiona także strona internetowa, która będzie pełniła rolę muzycznej biblioteki - zawierać będzie zdigitalizowane wszystkie utwory Panufnika. Będą one udostępnione bezpłatnie w Internecie.

Andrzej Panufnik urodził się 24 września 1914 r. w Warszawie. W tamtejszym konserwatorium studiował teorię muzyki i kompozycję, natomiast dyrygenturę w Wiedniu pod kierunkiem Feliksa Weingartnera, a później w Paryżu u Philippe'a Gauberta.

W czasie wojny, w Warszawie, tworzył duet fortepianowy z Witoldem Lutosławskim. Grali zaaranżowane przez nich popularne utwory z klasycznego repertuaru. Często nielegalnie wykonywali kompozycje zakazanych twórców polskich i żydowskich - Chopina, Gershвина albo Mendelszona. Panufnik skomponował też m.in. znaną pieśń podziemia *Warszawskie dzieci*.

Podczas Powstania Warszawskiego spłonęły zapisy kompozycji powstałych w latach 30. Niektóre z nich, jak *Trio fortepianowe* z 1934 r. zostało zrekonstruowane przez kompozytora.

Andrzej Panufnik

Pod wojnę Panufnik był kierownikiem muzycznym w Włotwie Filmowej Wojska Polskiego, dyrygentem Orkiestry Filharmonii Krakowskiej. W latach 1946-47 był dyrektorem Filharmonii Warszawskiej. Dyrygował gościnnie w Niemczech (z Berliner Philharmoniker), Francji (z paryską l'Orchestre National) i Anglii (z London Philharmonic Orchestra). W 1950 r. został wybrany do Międzynarodowej Rady Muzycznej UNESCO.

Pod koniec lat 40. Panufnik był jednym z najbardziej awangardowych polskich kompozytorów. W tym okresie powstały m.in. *Kołysanka* na 29 instrumentów smyczkowych i 2 harfy czy *Nokturn* na orkiestrę.

Mimo pełnienia wielu oficjalnych funkcji i przyznawanych nagród, jego muzyka była cenzurowana i krytykowana. Przytłoczony przez autorytarny system, w 1954 r. Andrzej Panufnik opuścił Polskę i osiadł w Wielkiej Brytanii. Wówczas władze PRL wydały zakaz cenzuralny wykonywania i wydawania utworów Panufnika, a także wymieniania jego nazwiska we wszelkich publikacjach, audycjach radiowych i telewizyjnych. Nakaz cenzury zdjęto dopiero w 1977 r.

W Wielkiej Brytanii był dyrektorem muzycznym i dyrygentem City of Birmingham Symphony Orchestra. Od 1959 r. poświęcił się całkowicie pracy twórczej.

Dwukrotnie został nagrodzony Prix de Composition Musicale Prince Pierre de Monaco: w 1963 r. – za *Sinfonia sacra* na orkiestrę i w 1983 r. – za całokształt twórczości. W 1965 r. otrzymał w Londynie Medal za kompozycję z okazji setnej rocznicy urodzin Jana Sibeliusa.

W 1977 r., podczas Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej Warszawa Jesień, odbyły się pierwsze wykonania w Polsce jego utworów, m.in. *Universal prayer*, kantaty na 4 głosy solowe, 3 harfy, organy i chór mieszany, *Dreamscape*, wokalizy na mezzosopran i fortepian, *Sinfonia mistica* na orkiestrę.

W 1984 r. został członkiem honorowym Royal Academy of Music w Londynie, zaś w 1987 r. – członkiem honorowym Związku Kompozytorów Polskich (z którego usunięto go w 1954 r.). W tym samym roku wydał w Anglii autobiografię zatytułowaną *Composing Myself*.

W swojej twórczości stale powracał do tematów związanych z Ojczyzną. W 1990 r., po 36 latach nieobecności w kraju, odwiedził Polskę na zaproszenie festiwalu Warszawa Jesień, podczas którego wykonano jedenaście jego utworów. Wtedy też otrzymał nagrodę polskiego MSZ za zastugi dla kultury polskiej. Rok później królowa Elżbieta II przyznała mu tytuł szlachecki. Sir Andrzej Panufnik zmarł w 1991 roku w swoim domu w Twickenham.

Andrzej Panufnik i Witold Lutosławski

ZAGADKI

1. Śpiewem lato nam umilają
Zimą na pomoc naszą czekają.

2. Gdy powiesz za oknem
kawałek słoniny
To one przylecą
zaraz w odwiedziny.

3. Mówią, że za morze
Wybrać się nie może.
Co roku, słowo daję
Na zimę z nami zostaje.

4. Sroga zima, sroga
Śniegiem drogi ściele
Kto ćwierka za oknem?
To ćwierka...

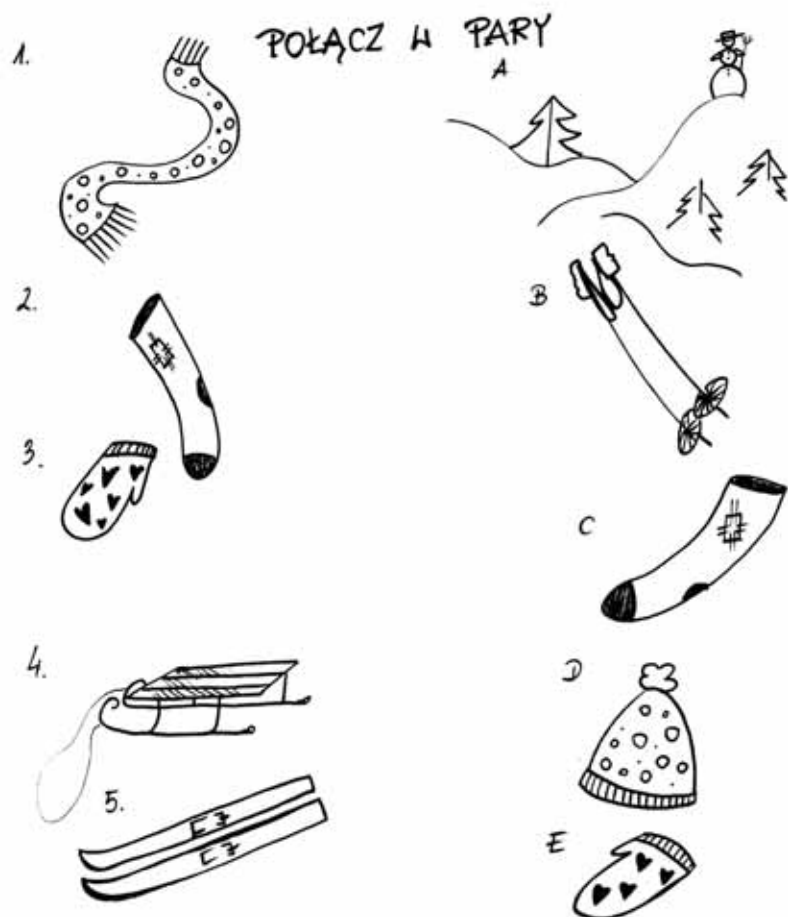
Odpowiedzi: 1. ptak, 2. sikorka, 3. sówka, 4. wróbel

fol. zachwyt B.L.K

KARNAWAŁ TRWA

W szkołach, przedszkolach,
żłobkach organizowane są bale
przebierańców.
Życzymy Wam wspaniałej zabawy!

rys. K. Tymiec

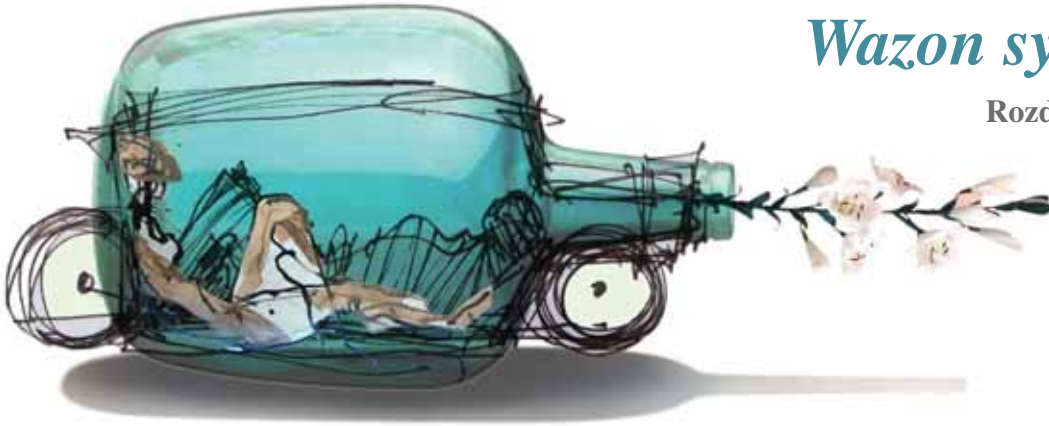
podsluchowy owad	samica w stajni	na okęcie pirackim	wśród zębów	naturalny garbnik roślinny	siła trucizna	Anna, bohaterka powieści Lwa Tołstoja	kanciarz, szuler	roślina z kapustowatych	budynek strażacki	choroba z urojeniami		
lekkozbrojna jazda polska ze skrzydłami	materiał budowlany na posadzki					19		grono współwzrosty	4	12	7	
10		22		18	pryszozeniec				2		oznacza zło gojenie się	
ryby w okresie godowym	miejsce chowania zmarłych		3		20			Sharif				
23		5		14	częstka elementarna		24			13		
światłoczuła w aparacie cyfrowym	bezdolny wędrowiec	funkcja trygonometryczna				21		grecki bajkopisarz				
	16		6		masa do wciskania			Paschańska, aktorka				
kajzerka	ani pion, ani poziom	plynie w żyłach	na autostradzie		pospolity chwast	mały Aleksander	jeden z ludów germańskich	zwierzę łowne	zimowe legowisko niedźwiedzia	dziwiła w greckim alfabecie	miasto w Lubuskim	
17				etat					falujące zboże na zagonie		plyn do mycia naczyń	15
atrakcja "wesołego miasteczka"							odkładanie na później		1			
winy do salatek		9			sztucznie podtrzymuje oddychanie							
pracują przy garniturach			8				sprzedawane w salonie meblowym					

Jeżeli już mam wierzyć w coś, czego nie widać, to wolę

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

polski noblista	pomogła Jazonowi	złota w sejfie	chrzan japoński	od miednicy po paznokcie	miasto z siedzibą Coca-Coli	ptaki zimujące w Polsce	stolica Turcji	z nich tulipany
czeka na rozprawę					miasto jak wzburzenie			
do łapania drobiazgów	symbol twardości	ptak wielkości wróbla	lizawka				jedna z przypraw	córka Ferdka Kiepskiego
			Agnieszka dla znajomych		krzyk, wrzawa			
w Sezamie			na koniaku					
		Abu ... - emirat w ZEA		moczary	grupa kolesiów	mieszkaniec Zakaukazia		
wąż z "Księgi Dżungli"	czołg z TV	strofuje juhasów	na nich tańce	odgłos buziaka	zbiorniki przy uszach	flirtowała z Zeusem	grzanka	
						w Australii w styczniu		
kołysała babcie	wigilijny solenizant				zwany gliceryną			
żartobliwie o potomku	dodatek do karabinu					akrecyjny w astronomii		
					zbierała w biegu złote jabłka			

CEZARY DOBIES

*Wazon sypialny I/2*Rozdział pierwszy – *Lilie*

Rysuje A. Majka

Burmistrzowa imponowała Andrzejowi swoim czytaniem. Była z natury gadułą, niemniej mężczyzna uważnie przyjmował jej wypowiedzi i lepił na swojej twarzy poważne miny, trochę aktorskie: wydęte i statyczne. Niekiedy zamiast przytakiwania dodawał zużyte sentencje.

- Ludzie to barany i wilki! – powtarzał. Albo – Raz kozie śmierć – i zwykle posiłkował się przysłowiem.

Związek ich wydawał się być nader udany, bowiem Andrzej słuchał uważnie, kiedy opowiadała burmistrzowa. Mężczyźni rzadko słuchają tego, co mówią kobiety. A poza tym, co wydaje się najważniejsze, rozumiał ją doskonale, jak doświadczony rówieśnik, chociaż był od niej sporo młodszy. To, że młodszy zaglądają do starszych pań, jest jakoś uzasadnione. Szukają czystego seksu: seksu dla seksu, jeśli taki w ogóle istnieje. Młode kobiety chcą czegoś w zamian: albo stałego uczucia, albo dziecka, a najczęściej tego i tego. Starsze panie mają już to za sobą. I jedno, i drugie. Zatem spotkania, jeśli się na owe decydują, wiążą się wyłącznie z chęcią przeżycia, bez potrzeby macierzyństwa. Ba, często panie te już nie są płodne, zatem seks, jeśli partnerzy posiadają zdrowie, jest zupełnie bezpieczny, bezstresowy.

Postrzeżenie łóżkowych walorów starszych pań nie było rzeczą nową. Owidiusz pracując nad słynnym poradnikiem dla rzymskich podrywaczy nie mógł ominąć tego tematu. W rozdziale „Zalety pań dojrzałych” napisał:

*Komu śpieszno, niech szuka uciech w młodym winie,
ja chcę starego, które konsulów pamięta.**

[*Przeł. Ewa Skwara.]

Burmistrzowa nie była aż tak stara, aby zdołała pamiętać Rzym z czasów republiki, niemniej pierwszą miesiączkę dostała dużo wcześniej przed narodzinami Andrzeja. Wtedy oglądała się za chłopakami, którym wąsy sypały się pod nosem i nie przypuszczała, że jakieś niemowlę w wózku stanie się jej kochankiem.

Burmistrzowa miała przestrzenne mieszkanie: cztery pokoje, olbrzymi balkon, który łączył gościnny z sypialnią, obok której był dresing na ubrania, zaś w drugim biegunie korytarza znajdowała się łazienka i przestrzenna, kwadratowa kuchnia. Mieszkanie posiadało trzy łóżka, z tym, że trzy mogły być do spania, a tylko dwa do seksu. Trzecie łóżko było rezerwowe. Kiedy w święta zjeżdżała się rodzinka lub przybyła większa liczba gości, wtedy burmistrzowa robiła na nim posłanie dla siebie. Od wielu miesięcy nosiła się z zamiarem, aby wymienić łóżko na nowe, jednak zawsze pojawiały się ważniejsze wydatki. Tak naprawdę łoże nie nadawało się nawet do spania, bowiem kobieta musiała przez całą noc leżeć w jednej pozycji. Wystarczyło, że tylko sobie pomyślała, aby się przekręcić, a już w całej klatce słychać było skrzypienie. A przecież nie była osobą otyłą, bynajmniej. Należała raczej do tych, co więcej mówią niż jedzą. Teraz jej ciało nabrało trochę mocy, ale dawniej miała posturę niezmiernie chudą: sama skóra i kości. Była tak mizerna jak w księgarni regały z poezją.

Andrzej usiadł na trzeszczącym łóżku przez zupełny przypadek. Wszedł do zacisznego pokoju, bo chciał w nim ukryć książkę, którą przyniósł dla burmistrzowej. Kobieta lubiła książki i czytała dużo, ale zmysłu krytycznego nie miała. Ceniła pisanie Andrzeja, chociaż teksty miał słabe, nazbyt wychuchane i pozbawione polotu – takie ciepłe klucho. To, co ważne, starał się ukryć. A to, co chciał pokazać, nie wykraczało poza wyświechtane banały lub encyklopedyczne opisy. Niektórzy jednak sądzili, że tkwił w nim talent literacki i że zatracił go rychło, jak zaczął pracować w tendencyjnej gazecie. Może jest w tym jakaś racja? Nie wyrobisz dobrego ciasta w korytku dla świń. Piekarze o tym wiedzą, literaci też. Dziennikarze nie zawsze.

cdn.

Kalendarium wydarzeń polonijnych

24 LUTEGO, godz. 20.00: Anna Prucnal wystąpi z recitalem poetyckim *Cocteau-Prucnal*. Adaptacja i inscenizacja Jean Mailland. (Vingtième Théâtre: 7, rue des Platrières, 75020 Paryż);

25 LUTEGO, godz. 18.30: Projekcja filmu *Papusza* Joanny Kos-Krauze i Krzysztofa Krauzego. (Ciné104: 104, av. Jean-Lolive, 93500 Pantin);

28 LUTEGO, godz. 19.00: W ramach cyklicznych spotkań z ciekawymi osobami, członkowie **Polish City Club Paris** zaprosili tym razem projektanta mody i wnętrz – **Macieja Zienia**. Osoby zainteresowane uczestnictwem w spotkaniu proszone są o kontakt mailowy na adres

Spotkanie Polish City Club Paris w Galerii Roi Doré

polishcityclubparis@gmail.com. (Instytut Polski w Paryżu: 31, rue Jean Goujon, 75008 Paryż);

OD 6 DO 18 MARCA: Francuskie tournée europejskiego projektu niemiecko-francusko-polskiego p.t. *Wolność! Równość! Braterstwo! Wspomnienie o Europie*. Spektakl, powstały w oparciu o *Śmierć Dantona* Georga Büchnera, został podzielony na 3 części, które zatytułowano hasłami Rewolucji Francuskiej. Przygotowany został przez Teatr BüchnerBühne z Niemiec, Theatre Action z Francji i poznański Teatr Biuro Podróży. (Różne miasta we Francji. Szczegółowe informacje na stronie: www.institutpolonais.fr);

7 MARCA, godz. 19.00: *Dzień kobiet (La journée de la femme)* film Marii Sadowskiej z 2012 roku będzie wyświetlany w ramach Klubu filmowego Zrzeszenia Francusko-Polskiego (Communauté Franco-Polonoise). (Maison des Associations: 38, Boulevard Henri IV, 75004 Paryż; wejście od strony rue Lesdiguières);

OD 8 DO 15 MARCA: Prezentacja obrazów i rysunków trzech kobiet artystek, członkiń SHLP: Ewy

Niemirowicz, Ady Rawet i Tereski Rozwadowskiej oraz koncert Agnes Zborowskiej-Cance (sopran) i Georgesa Beriachvili (fortepian). Wernisaż w piątek, 7 marca, od godz. 18:00; informacje: 01 55 42 83 85. (Biblioteka Polska: 6, quai d'Orléans, 75004 Paryż);

11 MARCA, godz. 20.00: Wieczór poświęcony osobie i twórczości Wisławy Szymborskiej, zmarłej przed dwoma laty laureatki Nagrody Nobla z 1996 r. (Poëziecentrum: Vrijdagmarkt 36, 9000 Gandawa);

Wisława Szymborska

12 MARCA, godz. 20.00: Koncert. Tomasz Stańko wraz z New York Quartet przypomną utwory z nagranej w 2012 roku płyty *Wisława*, inspirowanej poezją polskiej poetki. W 2009 r., w Operze Krakowskiej odbył się jeden z ostatnich wieczorów autorskich Noblistki, podczas którego Stańko wykonał improwizacje do czytanych przez poetkę nowych wierszy. Niektóre z nich posłużyły jako inspiracja dla utworów, które znajdują się na płycie. (De Bijloke: Jozef Kluyskensstraat 2, 9000 Gandawa);

OD 13 DO 15 MARCA: Spektakl *Kabaret warszawski* w reż. Krzysztofa Warlikowskiego w Belgii. Po świetnym przyjęciu spektaklu na festiwalu w Awinionie w lipcu 2013 r. i niedawnych, udanych występach w Paryżu, spektakl Nowego Teatru będzie można obejrzeć w Liège. (Théâtre de Liège: Place du 20-Août 16, 4000 Liège);

DO 15 MARCA: Wystawa *Kamy Sokolnickiej Troubles du sommeil*. Progress Gallery: 4 bis, passage de la Fonderie, 75011 Paryż);

DO 16 MARCA: Prace młodych europejskich fotografików można oglądać podczas **Festiwalu Circulation(s)**. W tym roku, wśród 22 uczestników wybranych przez jury, swoje fotograficzne impresje prezentuje kilku

Polaków: Magda Hueckel, Przemek Dzienis, Karolina Jondrko. Do udziału w festiwalu zostali również zaproszeni Gabriel Orłowski i Sputnik. Fotografie młodych zdolnych artystów można też oglądać na niektórych stacjach paryskiego metra. (CENTQUATRE: 5, rue Curial, 75019 Paryż);

18 MARCA, godz. 19.00: W ramach cyklu projekcji pod tytułem *Les cinéastes polonais face à l'histoire: de la pellicule au miroir*, **Małgorzata Gago** zaprezentuje **film dokumentalny *Powrót do Casablanki*** zrealizo-

wany w 2009 roku wspólnie z Bolestawem Sulikiem. (Biblioteka Polska: 6, quai d'Orléans, 75004 Paryż);

18 MARCA: Spektakl Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”. Informacje: 03 27 88 87 75. (Théâtre de Douai: 1, rue de la Comédie, 59500 Douai);

31 MARCA, godz. 20.00: Znakomity polski pianista **Krzysztof Zimerman** wystąpi wraz z **Royal Concertgebouw Orchestra** podczas koncertu w Paryżu. W programie: V koncert fortepianowy Ludwiga van Beethovena oraz IX Symfonia Antona Brucknera. (Salle Pleyel: 252, rue du Faubourg Saint-Honoré, 75008 Paryż);

DO 31 MARCA: Film *Ida* w reż. Pawła Pawlikowskiego w belgijskich i francuskich kinach.

DO 11 MAJA: Wystawa zbiorowa *The night of the Great Season*, zestawiająca praktyki surrealistyczne w Polsce pomiędzy artystami z XX wieku i młodą generacją artystów. Prezentowane są prace Brunona Schulza, Tadeusza Kantora, Erny Rosenstein, Aliny Szapocznikow, Agnieszki Polskiej, Jakuba Juliana Ziółkowskiego, Tomasza Kowalskiego. (La Kunsthalle Mulhouse, Centre d'art contemporain: 16 rue de la Fonderie, 68093 Mulhouse).

Więcej informacji na:
www.facebook.com/VectorPolonii

BYLIŚMY W...

Ecole Nova Polska w Paryżu

W związku z tym, że od nowego roku regularnie, co tydzień, publikujemy część przeznaczoną dla dzieci - „Vectorka”, postanowiliśmy zapytać ekspertów, co sądzą na temat przygotowywanych przez nas atrakcji.

Dzięki uprzejmości Dyrektorki szkoły - Pani Danuty Lemoyne, mogliśmy uczestniczyć w zajęciach dla dzieci, opracowanych na czas ferii zimowych. Dzieci oceniały stronę stworzoną z myślą o nich i okazały się świetnymi sędziami. Wspólnie rozwiązywaliśmy rebusy, zagadki, a także zapoznaliśmy się z treścią ciekawostek. Dużą przyjemność dzieciom sprawiły kolorowanki.

Miłą niespodzianką była dla nas możliwość porozmawiania z pisarką, Joanną Krzyżanek, która była gościem specjalnym w szkole.

06:10 Świat się kręci **07:00** Chłop z książką **07:25** Zima w Wilkinowej Zatoce **07:40** Powrót do Wilkinowej Zatok **08:00** Pytanie na śniadanie **10:30** Wilnoteka Wilnoteka **10:45** Polonia w Komie **11:00** Polonia 24 **11:40** Galeria **12:00** Barwy szczęścia **12:25** Łamigłówka **12:35** Wiadomości **12:50** M jak miłość **13:50** Komisarz Alex **14:40** Jak to działa **15:10** Kronika XI Świątowych Zimowych Igrzysk Polonijnych **15:25** Złotopolscy **16:00** Hala odlotów **16:55** Galeria **17:20** Polonia w Komie **17:25** Słot **17:55** Łamigłówka **18:00** Sprzedawcy używanego rock'n'rolla 25 lat T Love koncert **18:50** Barwy szczęścia **19:20** Ex Libris **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:30** Sport **20:35** Pogoda **20:40** Łamigłówka **20:50** Na dobre i na złe **21:45** Polonia w Komie **22:00** Polonia 24 **22:40** Kronika XI Świątowych Zimowych Igrzysk Polonijnych **23:00** Sekierażada dramat reż.: Witold Leszczyński **00:45** Galeria **01:10** Łamigłówka **01:15** Zima w Wilkinowej Zatoce **01:30** Powrót do Wilkinowej Zatok **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:25** Sport **02:30** Pogoda **02:45** Na dobre i na złe **03:40** Polonia 24 **04:15** Kronika XI Świątowych Zimowych Igrzysk Polonijnych **04:25** Barwy szczęścia **04:50** Polonia w Komie **05:05** Sekierażada

PIĄTEK 28.02

SOBOTA 01.03

NIEDZIELA 02.03

06:25 - 08:05 Złotopolscy **08:45** Polonia 24 **09:30** Zaloguj Eko 5 **09:55** 38 Bieg Piastów **10:05** Ciepło na lata **10:25** Hanna Banaszak recital **11:15** 38 Bieg Piastów **11:35** Więzy krwi **12:25** Łamigłówka **12:30** Pamiętaj o mnie koncert życzeń **12:50** Ojciec Mateusz **13:40** Makłowicz w podróży Podróż **14:05** 38 Bieg Piastów **14:25** Na dobre i na złe **15:25** 38 Bieg Piastów **15:40** Kronika XI Świątowych Zimowych Igrzysk Polonijnych **16:00** Kulturalni PL **17:00** Słownik polsko@polski **17:25** Łamigłówka **17:30** Teleexpress **17:55** M jak miłość **18:50** Bal w Operze Julian Tuwim 24 Przegląd Piosenki Aktorskiej koncert **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:25** Sport **20:30** Pogoda **20:45** Czas honoru **21:35** Pamiętaj o mnie koncert życzeń **22:00** Polacy tu i tam **22:40** Prywatne niebo film reż.: Janusz Kondratuk wyk.: Henryk Bista Zofia Merle Andrzej Mroczek Bronisław Pawlik Piotr Kozłowski Bogusław Stokowski Krzysztof Tyniec **00:15** Słownik polsko@polski **00:45** Łamigłówka **00:50** M jak miłość **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:20** Sport **02:25** Pogoda **02:35** Czas honoru 73" „Sąd leśny” **03:25** Pamiętaj o mnie koncert życzeń **03:45** Polacy tu i tam **04:20** Prywatne niebo film

06:00 - 07:45 Galeria **08:20** Polacy tu i tam **08:50** Zapiski Łazęgi **09:00** Łamigłówka **09:05** Panna z mokną głową **09:40** Złoty magazyn **10:10** Tygrysy Europy **11:15** Pamiętaj o mnie koncert życzeń **11:30** Saga rodów Ródl **11:50** Między ziemią a niebem **12:00** Aniol Pański **12:10** Między ziemią a niebem **12:45** Pod Tatrami **13:00** Transmisja Mszy Świętej **14:20** Cztery pory roku i 10 lecie grupy Mo Carta PaKa **15:20** Okrasa łamie przepisy **15:50** Alchemia zdrowia i urody **16:05** Skarby prowincji **16:25** Dziką Polską **16:55** Made in Poland **17:25** Łamigłówka **17:30** Teleexpress **17:50** M jak miłość **18:45** Muzyka Filmowa Krzesimira Dąbskiego Fragmenty Koncertu Galowego „Za Zasługi dla Polski i Polaków poza granicami Kraju” **19:40** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:25** Sport **20:30** Pogoda **20:45** Blondynka **21:40** Pamiętaj o mnie koncert życzeń **22:00** Tygodnik pl **23:00** Tygrysy Europy **00:05** Dziką Polską **00:35** Ciepło na lata **00:45** Łamigłówka **00:50** M jak miłość **01:40** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:20** Sport **02:25** Pogoda **02:40** Blondynka **03:30** Pamiętaj o mnie koncert życzeń **03:50** Tygodnik pl **04:45** Kulturalni PL **05:40** Saga rodów

iTVN: program „Efekt Domina” premiera 7 marca, godz. 20.05

iTVN: program „Bitwa o dom”, 5 marca, godz. 21.35

PONIEDZIAEK 03.03

WTOREK 04.03

ŚRODA 05.03

CZWARTEK 06.03

06:10 Cztery pory roku i 10 lecie grupy Mo Carta PaKa **07:05** Nożem i widelcem **07:25** Znak Orła **08:00** Pytanie na śniadanie **10:50** Tygodnik pl **11:40** Galeria **12:00** Barwy szczęścia **12:25** Łamigłówka **12:35** Wiadomości **12:50** Blondynka **13:45** Made in Poland **14:20** Kulturalni PL **15:20** Naszaamia pl **15:50** Złotopolscy **16:20** Studio Wschód **16:55** Galeria **17:20** Polonia w Komie **17:30** Teleexpress **17:50** Łamigłówka **17:55** Makłowicz w podróży Podróż **18:25** Saga rodów **18:50** Barwy szczęścia **19:25** Cafe Historia **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:25** Sport **20:35** Pogoda **20:40** Łamigłówka **20:50** Głęboka woda **21:45** Polonia w Komie **22:00** Polonia 24 **22:45** TOMASZ LIS NA ŻYWO **23:50** Fascynujące Śląskie **00:20** Naszaamia pl **00:45** Galeria **01:10** Łamigłówka **01:15** Znak Orła **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:25** Sport **02:30** Pogoda **02:45** Głęboka woda **03:35** Polonia 24 **04:10** Polonia w Komie **04:20** Barwy szczęścia **04:50** TOMASZ LIS NA ŻYWO **05:40** Fascynujące Śląskie Stanisław Janicki

06:05 Świat się kręci **06:55** Słownik polsko@polski **07:25** Sześć milionów sekund reż.: Leszek Staroń **08:00** Pytanie na śniadanie **11:00** Polonia 24 **11:40** Galeria **12:00** Barwy szczęścia **12:25** Łamigłówka **12:35** Wiadomości **12:50** Czas honoru **13:50** Dziką Polską **14:30** TOMASZ LIS NA ŻYWO **15:30** Informacje kulturalne **15:50** Złotopolscy **16:20** Fascynujące Śląskie **16:55** Galeria **17:20** Polonia w Komie **17:30** Opole 2009 na bis koncert **17:50** Łamigłówka **17:55** Bal w Operze Julian Tuwim 24 Przegląd Piosenki Aktorskiej **18:50** Barwy szczęścia **19:25** Informacje kulturalne **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:25** Sport **20:35** Pogoda **20:40** Łamigłówka **20:50** Ojciec Mateusz **21:45** Polonia w Komie **22:00** Polonia 24 **22:45** Hala odlotów **23:35** Po prostu Tomasz Sekielskiego **00:10** Nie ma jak Polska **00:45** Galeria **01:10** Łamigłówka **01:15** Sześć milionów sekund reż.: Leszek Staroń **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:25** Sport **02:30** Pogoda **02:45** Ojciec Mateusz **03:35** Polonia 24 **04:10** Polonia w Komie **04:20** Barwy szczęścia **04:55** Po prostu Tomasz Sekielskiego **05:30** Informacje kulturalne **05:45** Polska i świat z historią w tle

06:10 Program rozrywkowy **07:10** Ex Libris **07:30** Rozalka **08:00** Pytanie na śniadanie **11:00** Polonia 24 **11:40** Galeria **12:00** Barwy szczęścia **12:25** Łamigłówka **12:35** Wiadomości **12:50** Głęboka woda **13:50** Nie ma jak Polska **14:25** Sztuka życia dokumentalna **14:55** Po prostu Tomasz Sekielskiego **15:30** Notacje **15:50** Złotopolscy **16:15** Kocham Kino magazyn filmowy Grażyna Torbić **16:55** Galeria **17:20** Polonia w Komie **17:30** Teleexpress **17:50** Łamigłówka **17:55** Muzyka Filmowa Krzesimira Dąbskiego Fragmenty Koncertu Galowego „Za Zasługi dla Polski i Polaków poza granicami Kraju” koncert **18:50** Barwy szczęścia **19:25** Wilnoteka Wilnoteka **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:30** Sport **20:35** Pogoda **20:45** Łamigłówka **20:50** Siostry **21:45** Polonia w Komie **22:00** Polonia 24 **22:45** Kabaretowy Klub Dwójki **23:45** O pieśni co wiedzie do wolności reportaż **00:15** Made in Poland **00:45** Galeria **01:10** Łamigłówka **01:15** Rozalka **01:40** - **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:25** Sport **02:30** Pogoda **02:45** Siostry **03:35** Polonia 24 **04:10** Polonia w Komie **04:20** Barwy szczęścia **04:50** Kabaretowy Klub Dwójki **05:35** Zapiski Łazęgi **05:45** Wilnoteka

06:05 Świat się kręci **07:00** A miał być ogrodnikiem **07:25** Plecak pełen przygód **08:00** Pytanie na śniadanie **11:00** Polonia 24 **11:40** Galeria **12:00** Barwy szczęścia **12:25** Łamigłówka **12:35** Wiadomości **12:50** M jak miłość **13:45** Siostry **14:40** O pieśni co wiedzie do wolności **15:10** Ciepło na lata **15:35** Złotopolscy **16:00** Tygodnik Kulturalny **16:55** Galeria **17:20** Polonia w Komie **17:30** Teleexpress **17:45** Łamigłówka **17:55** Kabaretowy Klub Dwójki **18:50** Barwy szczęścia **19:25** Informacje kulturalne **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:25** Sport **20:35** Pogoda **20:45** Łamigłówka **20:55** Komisarz Alex **21:45** Polonia w Komie **22:00** Polonia 24 **22:45** Głina **23:45** Riese Tajemnice wykute w skałe dokument fabularny reż.: Wojciech Malinowski Maciej Kieres **00:45** Galeria **01:10** Łamigłówka **01:15** Plecak pełen przygód **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:25** Sport **02:30** Pogoda **02:45** Komisarz Alex **03:35** Polonia 24 **04:10** Polonia w Komie **04:20** Barwy szczęścia **04:50** Riese Tajemnice wykute w skałe **05:50** Informacje kulturalne

08:15 Pierwszy krzyk Premier ci Le film dokumentalny reż.: Gilles de Maistre **10:05** Kapitan z „Oriona” dramat reż.: Zbigniew Kuźmiński wyk.: Wiesław Zanowicz Wojciech Kosteci Stanisław Michalski Jerzy Rogalski Lech Grzmocinski Stefan Iżykowski Florian Staniewski Józef Oslawski Marek Nowakowski Józef Fryzlewicz **12:00** Piątek z operą La Traviata **14:35** Dzwieczyna i gołębie film reż.: Barbara Sass Zdort wyk.: Leszek Herdegen Jadwiga Jankowska Cieślak Andrzej Seweryn Karol Gruga Andrzej Mellin **15:30** Miasto plynie film animowany **16:00** Rozmowy po Szczególnie **16:40** Kulturalnek **17:20** Pierwszy krzyk Premier ci Le film dokumentalny **19:05** Przyjacieli **19:30-19:40** Wczorajka **20:00** Informacje kulturalne **20:20** Kino jest sztuką Lot nad kukulczym gniazdem dramat reż.: Milos Forman wyk.: Jack Nicholson Louise Fletcher William Redfield Dean Brooks Scatman Crothers **22:40** Tygodnik Kulturalny **23:35** Mad Men s V **00:40** Koncert zespołu Cree widowisko muzyczne **02:00** Informacje kulturalne **02:25** Kino jest sztuką Lot nad kukulczym gniazdem dramat **04:40** Zakończenie dnia

07:00 Informacje kulturalne **07:25** Przedwiośnie reż.: Filip Bajon wyk.: Mateusz Damięcki **08:30** Rejs komedia reż.: Marek Piwowski wyk.: Stanisław Tym **10:00** Informacje kulturalne **10:20** wydarzenie aktualne **10:55** Była sobie dziewczyna An Education **12:50** Dokument tygodnia Duch Valentino Polityka za kartyną obrazów **14:40 - 15:40** Koncert życzeń Kalina Jędrusiak **15:55** C K Dezerterzy komedia reż.: Janusz Majewski wyk.: Marek Kondrat Zoltan **17:15** Sztuka czytania **17:50** wydarzenie aktualne **18:30** Archiwum grozy Wenus z Ile **19:10** Kompozytorzy muzyki filmowej Maurice Jarre IN THE TRACKS OF MAURICE JARRE **20:20** Bilet do kina Scoop Gorący temat komedia kryminalna reż.: Woody Allen **22:10** Don Cherry „Multikult” film dokumentalny **23:20** Hala odlotów **00:15** Kino noce Wendy i Lucy dramat reż.: Kelly Reichardt wyk.: Michelle Williams Wally Dalton Deneb Catalan **01:50** Bilet do kina Scoop Gorący temat komedia kryminalna **03:35** Bez tajemnic bez wstydu Nadzy w sieci Ma vie a poil sur le Web film dokumentalny **05:00** Zakończenie dnia

07:00 Informacje kulturalne **07:25** Przedwiośnie **08:30** C K Dezerterzy **10:00** Informacje kulturalne **10:25** Cinema Italiano Rzym miasto otwarte dramat reż.: Roberto Rossellini **12:15** Paniński film reż.: Jarosław Kusza **13:00** Co Ty wiesz o społeczeństwie? **13:20** Kompozytorzy muzyki filmowej Maurice Jarre IN THE TRACKS OF MAURICE JARRE **14:30** Hala odlotów **15:25** Andrea Bocelli Miłość w Portofino koncert **16:25** Tygodnik Kulturalny **17:25** Niedziela z Izabellą Cywińską **18:25** Niedziela z Izabellą Cywińską Teatr Telewizji „Wiśniowy sad” **20:10** Niedziela z Izabellą Cywińską Cud purymowy AD film reż.: Izabella Cywińska **21:25** Więcej niż fikcja Kolyanika z Phnom Penh film dokumentalny reż.: Paweł Kloc **23:10** Miasto plynie film animowany **23:35** Co Ty wiesz o społeczeństwie? **00:05** Ludzie Boga Des Hommes et des dieux dramat reż.: Xavier Beauvois wyk.: Lambert Wilson **02:10** Noce czytanie w wannie **02:25** Młoda Polska Pokój film krótkometrażowy **03:05** Klasyczne albumy rocka Primal Scream Screamedelica **04:10** Pasma kontemplacyjne **05:00** Zakończenie dnia

07:20 Przedwiośnie **08:25** Portrety Czas Starszych Panów i **09:30** Szatan z siódmej klasy film reż.: Kazimierz Tarnas **11:30** Wyspy szczęśliwe film reż.: Stanisław Brejdygant **12:30** Poniedziałek z piosenką Niektóre piosenki z Kabaretu Starszych Panów **13:35** Gwizdek film dokumentalny reż.: Grzegorz Zariczny **14:00** Szatan z siódmej klasy **16:00** Hala odlotów **17:00** Portrety Czas Starszych Panów film **18:05** Goniec Kuryer dramat reż.: Karen Shakhnazarov **20:00** Informacje kulturalne **20:20** Panorama kina światowego 4 miesiące 3 tygodnie i 2 dni 4 LUNII 3 SAPTAMANI SI 2 ZILE dramat reż.: Cristian Mungiu **22:20** Libera Przewodnik po sztuce Teoria widzenia **22:30** James Brown: Live At Montreux koncert **24:00** Videofan Karol Radziszewski **00:05** Videogalerie Karol Radziszewski **01:00** Sztuka czytania **01:35** Informacje kulturalne **01:55** Panorama kina światowego 4 miesiące 3 tygodnie i 2 dni 4 LUNII 3 SAPTAMANI SI 2 ZILE dramat reż.: Cristian Mungiu **04:00** Noce czytanie w wannie **04:15** Pasma kontemplacyjne 2 **05:00** Zakończenie dnia

07:00 Informacje kulturalne **07:25** Przedwiośnie **08:30** Mój dom film dokumentalny reż.: Magdalena Szymków **09:15** Statyści komedia reż.: Michał Kwieciński **11:25** Fabryka film reż.: Maciej Adamek **12:10** Filharmonicy w Wiedniu The Philharmonics in Vienna koncert **13:25** Informacje kulturalne **13:45** Statyści komedia reż.: Michał Kwieciński **16:00** Tygodnik Kulturalny **17:00** Mój dom film dokumentalny reż.: Magdalena Szymków **17:45** Władca Pierścieni film animowany reż.: Ralph Bakshi **20:20** Miesiąc z twórczością Izabelli Cywińskiej Wysoki spektakl teatralny reż.: Izabella Cywińska wyk.: Janusz Michałowski **21:40** Zbliżenie na... Julianne Moore Miasto ślepców reż.: Fernando Meireles wyk.: Julianne Moore Danny Glover **23:50** Młoda Polska Magma film krótkometrażowy reż.: Paweł Maślona **00:40** Antychryst dramat reż.: Lars von Trier wyk.: Willem Dafoe Charlotte Gainsbourg **02:40** Klasyczne albumy rocka Rush 2112/Moving Pictures cykl dokumentalny **03:55** W S Merwin portret artysty film dokumentalny reż.: Stefan Schaefer **04:20** Pasma kontemplacyjne **05:05** Zakończenie dnia

07:20 Przedwiośnie **08:25** Portrety Amerykański radykał Przypadki Normana Finkelsteina film dokumentalny reż.: David Ridgen Nicolas Rossier **09:35** Katyn dramat reż.: Andrzej Wajda **11:45** Libera Przewodnik po sztuce **12:00** Miłkoda Kultura Dorota Miśkiewicz i Kwadrofonik Lutosławski **12:55** W krainie jaskrawych zabawek film krótkometrażowy reż.: Mateusz Dymek **13:45** Katyn dramat reż.: Andrzej Wajda **16:00** wydarzenie aktualne **16:30** Co Ty wiesz o społeczeństwie? **17:00** Portrety Amerykański radykał Przypadki Normana Finkelsteina **18:10** Spowiedź dziecięcia wieku film kostiumowy reż.: Marek Nowicki **20:00** Informacje kulturalne **20:20** Aida Aida opera **22:45** Studio Kultura Maria Zmarz Koczanowicz **22:50** Filmy Marii Zmarz Koczanowicz Bara Bara film dokumentalny reż.: Maria Zmarz Koczanowicz Michał Arabudzi **00:10** Performace **00:40** Informacje kulturalne **01:05** Kobiety bez mężczyzny dramat reż.: Shirin Neshat **03:00** Panorama kina polskiego Samowolka dramat reż.: Feliks Falk **04:15** Teledyski **04:45** Zakończenie dnia

07:00 Informacje kulturalne **07:25** Przedwiośnie **08:25** Argentyńska Lekcja film dokumentalny reż.: Wojciech Staroń **09:40** Złoto dezerterów komedia reż.: Janusz Majewski wyk.: Marek Kondrat Bogusław **11:50** Dzień listopadowy film reż.: Edward Żebrowski **12:35** Muzyka świata w czwartek Folkgranie Siwy Dym **13:25** Informacje kulturalne **13:45** Złoto dezerterów komedia reż.: Janusz Majewski **16:00** Vacat ewant Studio Kultura Rozmowy **16:35** Sztuka czytania **17:20** Argentyńska Lekcja film dokumentalny reż.: Wojciech Staroń **18:25** Zupełnie inna historia film animowany reż.: Paweł Dębski **18:30** Drwal film animowany reż.: Paweł Dębski **18:45** Jinglel animowany CIEN reż.: Paweł Dębski **19:00** Wypal film reż.: Henryk Dederko **20:20** Hala odlotów **21:15** Mad Men s V **22:15** Podróż na wschód Kukulka Kukulka dramat reż.: Aleksander Rogożkin **00:15** Panorama kina polskiego Pogoda na jutro komedia reż.: Jerzy Stuhr **02:05** Hala odlotów **03:00** Podróż na wschód Kukulka Kukulka dramat reż.: Aleksander Rogożkin **04:50** Pasma kontemplacyjne **05:10** Zakończenie dnia

07:30 Dziennik telewizyjny **08:10** Podróże kulinarne Roberta Makłowicza **08:45** Ex Libris **09:00** Noce i dnie **10:10** Dzika Polska **10:50** Tańcząca z Gruzją **11:30** Komu milczy dzwoni? **12:05** Było nie minęło **12:35** Polska i świat z historią w tle **12:55** Szerokie tory **13:35** Spór o historię **14:10** Sprint przez historię Przemysława Babiarza **14:45** Polska i świat z historią w tle **15:10** Chodzi nie o mnie le o lasy góry polskie **15:55** Kapela oświęcimska **16:30** Encyklopedia II wojny światowej **17:00** Chłopi reż.: Jan Rybkowski **18:00** Kalendarium historyczne **18:20** Kalendarium historyczne **18:40** Polska i świat z historią w tle **19:00** Dziennik telewizyjny **19:45** Nieznana Białoruś **20:30** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **21:00** Cafe Historia **21:30** Szerokie tory **22:05** Za kulami PRL **22:45** Ballada o lekkim zabarwieniu erotycznym **23:25** Sensacje XX wieku **00:30** Tańcząca z Gruzją **01:15** Kolumbowie w kolorze feldgrau film reż.: Paweł Woldan Włodzimierz Filippek **02:10** Zapomniany generał Tadeusz Jordan Rozwadowski film reż.: Piotr Boruszkowski **03:10** Zakończenie dnia

PIĄTEK 28.02

07:30 Podróżnik Malaga **08:00** Sonda **08:30** Cafe Historia **09:00** Czas honoru **09:55** Tajemnice początków Polski **10:50** Gineące cywilizacje **11:55** Śladami złotego **13:00** Stary nowy Kraków Rynek i okolice **13:30** Spór o historię **14:05** Ex Libris **14:25** Sny stracone sny odzyskane film **14:55** Dzieje kultury polskiej **16:00** Flesz historii **16:25** Encyklopedia II wojny światowej **17:00** Czas honoru **17:55** Kalendarium historyczne **18:00** Żołnierze wyklęci film dokumentalny reż.: Wincenty Ronisz **19:00** Dziennik telewizyjny **19:45** A potem nazwali go bandytą film dokumentalny **20:55** Oriki magazyn **21:30** Kłama dokument fabularny **22:40** Encyklopedia II wojny światowej Ostatni cios cykl dokumentalny **23:30** Boża podszewka **00:40** Gineące cywilizacje Ogr ludu Tarahumara Endangered civilisations cykl dokumentalny kraj prod. Francja 2000 **01:40** Gineące cywilizacje Ludzie jaguary Plemię Nahua w Sierra de Guerrero 3 Endangered civilisations cykl dokumentalny kraj prod. Francja 2000 **02:50** Zakończenie dnia

SOBOTA 01.03

07:25 Podróżnik Costa del Sol **07:55** Arcybiskup Józef Bilczewski film dokumentalny **09:00** Czas honoru **09:55** Gdzie niezdawia pivo warzą film dokumentalny **10:55** Dzieje kultury polskiej Korona pierwszych Piastów cykl dokumentalny **12:00** Gineące cywilizacje Ludzie jaguary Plemię Nahua w Sierra de Guerrero 3 Endangered civilisations cykl dokumentalny **13:05** Flesz historii **13:35** Wielka Gra teletury **14:40** Barbara Radziwiłłówna dramat **16:20** Encyklopedia II wojny światowej Ostatni cios cykl dokumentalny **17:05** Czas honoru **18:05** Kalendarium historyczne Polskie Państwo Podziemne 1939 **19:15** Dziennik telewizyjny **19:55** Tajemnice początków Polski Wyspa wadówów historii **21:00** Cóżes ty za pani film fabularny reż.: Tadeusz Kijański Karol Dąbrowski wyk.: Ewa Borowik Waldemar Kownacki Jan Kobuszewski **22:25** Marzec 68 w obiektywie MSW **22:55** Encyklopedia II wojny światowej **23:35** Boża podszewka **00:40** Czas Starszych Panów **01:40** Kolba na szczęście! film dokumentalny **02:50** Zakończenie dnia

NIEDZIELA 02.03

iTVN: serial „Sama słodycz”, 3 marca, godz. 21.35

iTVN: program „Projekt RUNWAY”, 2 marca, godz. 21.10

07:30 Regiony z Historią Stare Babice cykl dokumentalny **07:55** Śladami złotego film dokumentalny **09:00** Chłopi reż.: Jan Rybkowski wyk.: Władysław Hańcza **10:05** Dzika Polska **10:40** Makłowicz w podróży **11:20** Ślady Leon Zdźsław Stroiński cykl dokumentalny reż.: Hanna Etemadi **12:15** Cafe Historia **12:45** Cóżes ty za pani film reż.: Tadeusz Kijański Karol Dąbrowski wyk.: Ewa Borowik **14:15** Elegia na śmierć Roja **14:55** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **15:30** Ex Libris **15:55** Sensacje XX wieku **17:00** Chłopi **18:00** Kalendarium historyczne **18:45** Historie o historii Detmold 7 **19:00** Dziennik telewizyjny **19:45** Oblicza naszej i waszej wolności debata **20:20** Spór o historię Uniwersytet sukces średniochwiej debata **21:00** Flesz historii **21:25** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:00** Sensacje XX **23:05** New Poland film dokumentalny reż.: Grzegorz Braun Robert Kaczmarek **00:15** Na podobieństwo Jacka film dokumentalny reż.: Andrzej Titkow **01:20** Barbara Radziwiłłówna dramat reż.: Józef Lejtas **02:55** Zakończenie dnia

PONIEDZIAEK 03.03

07:30 Regiony z Historią Powiat Przasnyski **07:55** Rozmowy przy stole **09:00** Chłopi **10:05** Zamek Blois Le Chateau de Blois film dokumentalny **10:40** Makłowicz w podróży **11:15** Spór o historię **11:50** Oblicza naszej i waszej wolności **12:30** Flesz historii **12:55** New Poland film dokumentalny reż.: Grzegorz Braun Robert Kaczmarek **13:55** Śladami złotego film dokumentalny **14:55** Było nie minęło **15:25** Cafe Historia **15:50** Sensacje XX wieku **17:00** Chłopi **18:00** Kalendarium historyczne **18:40** Cafe Historia **19:00** Dziennik telewizyjny **19:45** Gineące cywilizacje **20:45** Ostatni lot kapitana Medweckiego **21:00** Polska i świat z historią w tle **21:25** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:05** Sensacje XX wieku **23:05** Profesor od serca Zbigniew Peliga film dokumentalny reż.: Halina Szymura **00:10** Lista Senderowej film dokumentalny reż.: Michał Dudziński **01:10** Ostatni król ULTIMO RE L / The Last King film fabularny kraj prod. Włochy 2011 reż.: Aurelio Grimaldi wyk.: Moni Ovadia Isabel Russinova Edoardo Ginepro **02:30** Zakończenie dnia

WTOREK 04.03

07:30 Regiony z Historią Legionowo **07:50** Cudze listy film **09:00** Chłopi **10:05** Przyrodnicze opowieści Włodzimierza Puchalskiego **10:40** Podróże kulinarne Roberta Makłowicza **11:20** Gineące cywilizacje **12:20** Polska i świat z historią w tle **12:50** Dzieje Mistra Twardowskiego bań filmowa reż.: Krzysztof Gradowski wyk.: Daniel Olbrychski Rafał Olbrychski Rafał Królikowski Jerzy Bończak Krzysztof Kolberger Agnieszka Różańska **14:35** Regiony z Historią **15:00** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **15:30** Flesz historii **15:55** Sensacje XX wieku **17:00** Chłopi **17:55** Różaniec z granatów film reż.: Jan Rutkiewicz Jan Rutkiewicz wyk.: Stanisław Jasiukiewicz Daniel Olbrychski **18:30** Kalendarium historyczne **19:05** Dziennik telewizyjny **19:45** Gineące cywilizacje **20:45** Polska i świat z historią w tle **21:05** Ex Libris **21:20** Ocalić od zapomnienia **21:55** - **22:35** Sensacje XX wieku **23:10** Ostatni król film fabularny reż.: Aurelio Grimaldi **00:40** Zbudujemy socjalizm **01:45** - **02:50** Gineące cywilizacje **03:50** Zakończenie dnia

ŚRODA 05.03

07:30 Łowcy tajemnic **07:50** Gry wojenne **08:40** Miejsce z historią **09:00** Chłopi **09:55** Różaniec z granatów film reż.: Jan Rutkiewicz Jan Rutkiewicz wyk.: Stanisław Jasiukiewicz Daniel Olbrychski **10:30** Kawa po turecku **11:00** Podróże kulinarne Roberta Makłowicza **11:40** Gineące cywilizacje **12:40** Ex Libris **13:00** Na odsiecz Wiedniowi dokument fabularny reż.: Lucyna Smolńska Mieczysław Sroka wyk.: Jerzy Bińczycki Anna Dymna **14:40** Lalele **15:05** Ocalić od zapomnienia **15:35** Cafe Historia **15:55** Sensacje XX wieku **16:30** Sensacje XX **17:05** Chłopi **18:10** Kalendarium historyczne **19:15** Dziennik telewizyjny **19:50** Gineące cywilizacje **20:55** Spór o historię **21:30** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:00** Sensacje XX wieku **23:00** Szerokie tory **23:40** Rozmowy istotne Orhan Pamuk **00:15** Weekend w Adampolu **00:45** Gineące cywilizacje **01:50** Gineące cywilizacje **02:45** Zakończenie dnia

CZWARTEK 06.03

05:55 W niewoli przeszłości **06:45** W 11 Wydział Śledczy **07:15** Rozmowy w toku **08:00** Dzień dobry TVN **11:10** Ukryta prawda **11:55** Na Wspólnej serial **12:20** Prawo Agaty serial **13:05** Stylowy **13:40** Pan i pani Pells **14:30** - **14:37** Serwis pogodowy **14:40** - **14:42** Prognoza narciarska **14:45** Sędzia Anna Maria Wesołowska **15:30** Pani Gadżet **15:55** W niewoli przeszłości **16:45** Rozmowy w toku **17:25** Szpital **18:10** Ukryta prawda **19:00** Fakty **19:30** Sport **19:40** Pogoda **19:50** Uwaga! **20:05** Na Wspólnej **20:30** W 11 Wydział Śledczy **21:00** Stylowy **21:35** Bitwa o dom **22:20** Brytyjskie duchy **22:45** Polscy faraonowie Mernebef **23:30** Na językach **00:15** W niewoli przeszłości **01:05** Rozmowy w toku **01:45** Ukryta prawda **02:30** W 11 Wydział Śledczy **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** Sędzia Anna Maria Wesołowska **04:35** - **04:42** Serwis pogodowy **04:45** Maja w ogrodzie **05:10** Szpital

HOROSKOP Z TAROTEM OD 24.02.2014

BARAN 21.03.-20.04. PAPIEŻ

Działasz pośród ludzi. Twoim zadaniem będzie przekonanie ich do jakiegoś ważnego przedsięwzięcia. Możesz stać się ich przedstawicielem na zewnątrz.

BYK 21.04.-21.05. GIERMEK MONET

Podlejmy wyzwanie, zaufaj sobie i swoim siłom. Nie zniechęcaj się, próbuj do skutku i nie odkładaj nic na później. Jeśli trzeba - doksztalcą się.

BLIŹNIĘTA 22.05.-21.06. SZÓSTKA PUCHARÓW

Być może spotkasz dawną miłość, ktoś powróci albo otrzymasz wiadomość. Zdasz sobie sprawę z własnych uczuć do kogoś, uczuć bezwarunkowych.

RAK 23.06.-22.07. CESARZOWA

Coś, co w Tobie już od dłuższego czasu kiełkuje, może ujrzeć światło dzienne. Cokolwiek zaczniesz, ma dobre widoki, żeby się rozwinąć.

LEW 23.07.-23.08. WISIELEC

Twoje problemy nie mają prostych rozwiązań. Wszystko jest inaczej niż być powinno. Ale ta sytuacja daje Ci szansę zobaczenia wszystkiego z nowej perspektywy.

PANNA 24.08.-23.09. KOCHANKOWIE

Weź kartkę i bez względu na to jakie decyzje są przed Tobą, wypisz sobie za i przeciw. Zastanów się czego tak naprawdę oczekujesz.

WAGA 24.09.-23.10. WIEŻA

Wieża jest zapowiedzią wyzwolenia, uwolnienia się od krępującego pancerza zakazów i zobowiązań, opuszczenia miejsc, które ograniczają Twoją wolność.

SKORPION 24.10.-23.11. PUSTELNIK

Nadszedł czas na refleksję, oczyszczenie ze zbędnych rzeczy, przestarzałych poglądów lub nawyków. Rozlicz się przede wszystkim z samym sobą.

STRZELEC 24.11.-22.12. SZÓSTKA BUŁAW

Czeka Cię odprężenie i dobry nastrój. Może los uśmiechnie się do Ciebie, przyniesie jakąś miłą niespodziankę. Przyjaciele okażą Ci swoje zainteresowanie.

KOZIOROŻEC 23.12.-20.01. ŚMIERĆ

Nastąpi coś, co wszystko przemieni! Zająd zmiany w Twoim życiu, uczuciach, planach. Zniknie to, co nieaktualne lub zbyt cenne.

WODNIK 21.01.-19.02. AS DENARÓW

Trzymasz istnego Asa w rękawie! Wszystkie możliwości już istnieją: masz talent do interesów i są warunki do robienia pieniędzy. Masz też szansę na znalezienie wewnętrznego bogactwa.

RYBY 20.02.-20.03. SZÓSTKA DENARÓW

Musisz osiągnąć równowagę w dawaniu i braniu. Nie możesz pozwolić na wykorzystywanie siebie, ani też wykorzystywać innych.

Wróżka Henry

tarot, runy, talizmany runiczne, numerologia, horoskopy partnerskie
tel. + 32 0496 41 22 40, e-mail: henryka.lorenc@wp.pl

Pączuszki serowe

Ich przygotowanie nie zajmie Wam więcej niż 30 minut – a są przepyszne, niczym te z cukierni. Nie pożałujecie jeśli przygotujecie je na Tłusty Czwartek – na pewno będą wszystkim smakowały.

Składniki:

500 g tłustego twarogu	1 łyżka wódki
4 jajka	2 szklanki mąki
6 łyżek cukru	1 łyżeczka soli
1 cukier waniliowy	2 płaskie łyżeczki sody
4 łyżki śmietany 18 %	olej do głębokiego smażenia
	cukier puder do oprószenia

Przygotowanie:

Mąkę wymieszaj z sodą i solą. Ser rozgnieć za pomocą tłuczka do ziemniaków. Jajka roztrzep z cukrem i cukrem waniliowym. Do jajek dodaj ser, śmietanę, wódkę i wymieszaj. Następnie dodaj mąkę i dokładnie wymieszaj. Ciasto będzie się bardzo kleiło, ale nie dosypuj więcej mąki. W dużym garnku rozgrzej olej. Z ciasta formuj małe kulki wilgotnymi rękoma, ręce trzeba co jakiś czas maczać w wodzie, dzięki temu ciasto nie będzie się kleiło, a Ty uformujesz okrągłe pączki. Pączki smaź na rumiano. Wyjmij je na papierowe ręczniki, aby osączyć nadmiar tłuszczu. Po usmażeniu oprósz je cukrem pudrem. Smacznego ;)

Katarzyna Cukier

autorka bloga „Gotuj z Cukierniczką”
gotujzucukierniczką.blogspot.fr

PRENUMERATA
VECTORA POLONII

VECTOR
POLONII

Wybierz rodzaj płatności!

Płatność czekiem bankowym, przelewem, osobiście w redakcji.

Dane do przelewu bankowego:

ROI DORE, 6, rue Sainte Anastase 75003 Paris,

Prenumerata Francja:

konto BNP Paribas
RIB: 30004 01849 00010069666 64

Prenumerata zagraniczna:

IBAN: FR76 3000 4018 4900 0100 6966 664
BIC: BNPAFRPPPOP

Kupon z czekiem wystawionym na ROI DORE prosimy kierować na adres redakcji:
ROI DORE - 6, rue Sainte-Anastase 75003 Paris,

Obsługa abonentów:

09 62 62 77 86 / prenumerata@vectorpolonii.com

Imię i nazwisko

Zamawiam prenumeratę (roczną, półroczną)

Adres e-mail:

Wybierz okres prenumeraty!

Adres

Prenumerata promocyjna w cenie 1,25 € za pismo „Vector Polonii”. Można zamawiać prenumeratę roczną (65 €) i półroczną (32,50 €). Oferta obowiązuje od numeru 4/2014 „Vectora Polonii”

PRAKTYKI W KSIĘGARNI/ANTYKWARIACIE W PARYŻU:

Księgarnia o charakterze antykwarycznym w Paryżu poszukuje osoby zainteresowanej odbyciem praktyki/stażu.

Zakres obowiązków:

- Pomoc w prowadzeniu kartoteki książek
- Prowadzenie korespondencji - udzielanie informacji o dostępnych publikacjach oraz wysyłka katalogów
- Realizacja powierzonych zadań związanych z codziennym funkcjonowaniem księgarni

Profil kandydata:

- Absolwent/ka lub student/ka kierunku: bibliotekoznawstwo, polonistyka (mile widziane)
- Osoba dobrze zorganizowana, samodzielna i rzetelna, władająca j. francuskim w stopniu dobrym (znajomość każdego kolejnego języka będzie atutem)

Oferujemy:

- Elastyczne godziny pracy w przyjaznej atmosferze
- Współpraca zakończy się wystawieniem potwierdzenia odbycia praktyk i/lub listu referencyjnego.

Informacje praktyczne:

- Praktyki bezpłatne
- Miejsce: Paryż
- Termin rozpoczęcia i czas trwania współpracy: od zaraz/ok. 3 razy w tyg. przez min. 2 mies.

Aplikację zawierającą CV i list motywacyjny proszę przesyłać na adres: photo@roidore.com z dopiskiem „Praktyki/staż w księgarni”.

SPRZEDAM

Pokrowiec na laptopa w dobrym stanie
15 euro, tel. 06 27 74 00 20

SPRZEDAM

- Fotelik samochodowy marki Peg Perego. Odpowiedni dla dzieci o wadze do 10 kg. Stan bardzo dobry. Cena 50 €
- Nosidełko dla niemowląt marki Baby Bjorn. Model Baby Carrier Active. Dla dzieci od 3,5 do 12 kg. Stan dobry. Cena 55 €
- Łóżeczko turystyczne dla dzieci marki BabiDéal. Stan bardzo dobry. Cena 20 €, Odbiór we własnym zakresie w Vincennes (94300). Tel: 06 21 84 71 63.

SPRZEDAM

Gogle narciarskie
5 euro
e-mail: franciosa.renaud@gmail.com

SPRZEDAM

Duży, ładny i w bardzo dobrym stanie segment do salonu (kolor: buk; wymiary: szer. - 170 cm, wys. - 216 cm, głębokość części dolnej - 56 cm). Kupiony niedawno w Conforamie. Nowoczesny i praktyczny styl. Odbiór własny w okolicach Boulogne-Billancourt. Cena: 250 € do negocjacji. tel. 06.20.11.25.36

PRZEDSTAWICIEL DS. PROMOCJI I SPRZEDAŻY

„Vector Polonii” ogłasza rekrutację na stanowisko:

Przedstawiciel ds. promocji i sprzedaży!**Zakres obowiązków:**

- Dbanie o dobry wizerunek periodyku
- Pozyskiwanie reklamodawców, odbiorców prenumeraty
- Nawiązywanie oraz podtrzymywanie relacji z klientami
- Realizacja planów sprzedaży w oparciu o wyznaczone cele

Profil kandydata:

- Doświadczenie w sprzedaży i obsłudze klienta
- Dobra znajomość języka francuskiego (każdy dodatkowy język będzie atutem)
- Doskonale umiejętności komunikacyjne i negocjacyjne
- Znajomość środowisk polonijnych (mile widziana)
- Inicjatywa, energia, zapał do pracy
- Dynamizm i zaangażowanie
- Prawo jazdy kat. B

Informacje praktyczne:

- Miejsce pracy: Paryż, Francja
 - Data objęcia stanowiska: od zaraz
- Zgłoszenia (CV + list motywacyjny w języku polskim) prosimy wysłać na adres: photo@roidore.com z dopiskiem „Przedstawiciel ds. promocji i sprzedaży”.

PSYCHOLOG

Beata KWASIEBORSKI
Konsultacje - Paryż X
tel. 06 13 82 20 89

DAM PRACĘ:

Praca dla spawacza/montera z doświadczeniem w pracowni kreacji i wyrobu biżuterii w Paryżu.
Zakres zadań: obróbka metalu, prace ślusarskie, monterskie i spawalnicze. Znajomość języka francuskiego nie wymagana.
Osoby zainteresowane prosimy o kontakt telefoniczny pod numerem **01 42 71 84 80** lub mailowy: **magic@magicparis.fr**.

Cennik ogłoszeń:

Ogłoszenia drobne do 10 słów – 8 €, każde kolejne słowo – 0,50 €.
Zniżka od trzeciej emisji ogłoszenia.
Ogłoszenia „dam pracę/szukam pracy” – bezpłatne
Prosimy o przysyłanie ogłoszeń na adres: redakcja@vectorpolonii.com
Reklama: cena w zależności od wielkości i ilości emisji.
Cennik w siedzibie Redakcji: 6, rue Sainte-Anastase, 75003 Paryż.

Imię i nazwisko

Zamawiam prenumeratę (roczną, półroczną)

Adres e-mail:

Wybierz okres prenumeraty!

Adres

Wybierz rodzaj płatności!

Płatność czekiem bankowym, przelewem, osobiście w redakcji.

Dane do przelewu bankowego:

ROI DORE, 6, rue Sainte-Anastase 75003 Paris,

Prenumerata Francja:

konto BNP Paribas
RIB: 33004 01849 00010069666 64

Prenumerata zagraniczna:

IBAN: FR76 3000 4018 4900 0100 6966 664
BIC: BNPAFRPPPOP

Kupon z czekiem wystawionym na ROI DORE prosimy kierować na adres redakcji: ROI DORE - 6, rue Sainte-Anastase 75003 Paris.

Obsługa abonentów:

09 62 62 77 86 / prenumerata@vectorpolonii.com

Stanisław Szukalski, portret, Archives Szukalski

Stanisław Szukalski, *Struggle*, rzeźba, Archives SzukalskiStanisław Szukalski, *Echo*, rzeźba, Archives Szukalski

Słowiański geniusz

Nieposkromiona wyobraźnia. Genialna forma. Wielowymiarowa wiedza. Przepych kształtu. Rozkosz symbolu. Niezmienny szum. Wszechobecna obraza. Majestat geniusza zderzony z pruderią epoki i losami pisany przez bezwzględną historię. Niesamowity talent wielkiego Mistrza.

Fragmentaryczna wrzawa

Gdy miał szesnaście lat, przybył z Chicago na egzaminy na Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie. Jednym z pierwszych zadań jakie otrzymał, było wykonanie rzeźby z modelki. Szukalski wyrzeźbił... kolano. Prof. Konstanty Laszczyński, w którego pracowni i pod okiem którego, wydarzenie to miało miejsce, zaskoczony talentem bezczelnego młodzieńca przyjął go, bez żadnych egzaminów, w poczet studentów.

Stanisław Szukalski był niesamowitym rzeźbiarzem, ale też rysownikiem, malarzem, projektantem i pisarzem. Był „charyzmatycznym przywódcą Szczepu Rogate Serce” zrzeszającego jego zwolenników*. Urodził się w Warce koło Sieradza w 1893 r., zmarł w Stanach Zjednoczonych w 1987 r. Zwany był „Stachem z Warty”.

Chowany przez ojca Dionizego, na pewnego siebie wojownika, był „naturą gwałtowną”. Nieomal każdy jego manifest, publiczne wystąpienie czy pokazywany projekt wywoływały falę oburzenia, poszerzały grono obrażonych, a tym samym przysparzały artyście zapałonych zwolenników. Po jednej z wystaw w krakowskim Pałacu Sztuki, w maju 1929 r., pisano: „Słowo „Szukalski” stało się w Krakowie tak popularne, jak karetka Pogotowia Ratunkowego”. Ekspozycja zgromadziła wówczas 4000 widzów jednego dnia, a wszystko dzięki wcześniejszym ekscesom artysty.

Twórczość Szukalskiego wywoływała wielki podziw lub potworne oburzenie. Zachwycono się nim nazywając „tytanem twórczym”. Krytyk i dziennikarz Burton Rascoe z „New York Tribune” pisał: „W porównaniu z Szukalskim,

tacy rzeźbiarze jak Maillol, Brancusi, Epstein, Mestrovic i Bourdelle zdolni i utalentowani, są banalni, ubodzy w twórczą vitalność, o ciasnej wyobraźni i niezręczni w zwyczajnym rzemiośle... Nigdy nie widziałem nikogo, kto wywarłby na mnie tak dogłębne wrażenie posiadania tej szczęśliwej kombinacji geniuszu i talentu”.

Demiurg bez równowagi

Szukalski był zapałonym narodowcem. Wielił Polskę i jej elementy kulturowe. W swojej twórczości hołdował polskim motywom. Był zdeterminowany na stworzenie nowej sztuki narodowej. „Polska sztuka była zaledwie małpowaniem „zagranicy”, wszelkich mód Paryża – pisał Szukalski w katalogu wystawy Szczepu Rogate Serce (Kraków 1979) – czyli, że Polscy artyści wyrzekli się swej polskości i uparcie naśladowali europejską dekadencję. Nic więc dziwnego, że nigdy nie szanowali takich twórców jak Matejko, Wyspiański, Malczewski, Stryjeński, Szukalski – bo ich miary były pożyczone z targowiska malujących spryciarzy, a nie własno-polskie [sic!]”. Niemniej dzieła artysty wpisywały się w wiódące europejskie prądy, jak: futuryzm, ekspresjonizm, impresjonizm, kubizm. Posiadały sporo odnośników do cywilizacji obu Ameryk.

Lechosław Lameński mówił o „wyraźnie paranoicznym podłożu” jego twórczości, które powodowało powstawanie niezwykle skomplikowanych dzieł. Ta paranoiczność przenosiła się również na inne dziedziny życia. Szukalski przywiązywał wielką wagę do fizjonomii człowieka, uważając np.: „Každy kwadratowy chłopak o „krótkiej” twarzy może być artystą, w przeciwieństwie do pozbawionych inwencji twórczej „wąskoszczekich” i „długocielskich”.

To, co pozostanie

W słonecznej Kalifornii powstały Archives Szukalski (Archiwa Szukalskiego). Miejsce założone przez wyznaczonego przez artystę spadkobiercę – Glenna Bray. Zadaniem, jakie zostało im wyznaczone, jest opieka i popularyzacja wiedzy o Stachu z Warty. Archiwa wydały kilka publikacji, organizują wystawy i spotkania na temat artysty, prowadzą również stronę internetową – <http://szukalski.com/>. Ich uprzejmość pozwoliła również uzyskać zdjęcia do niniejszego artykułu, za co niezmiernie dziękuję.

Anna Rudek-Śmiechowska

*Cytaty [za:] L. Lameński, *Stach z Warty Szukalski*, Lublin 2007.

Stanisław Szukalski, *Frozen Youth*, rzeźba, Archives Szukalski